

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ТА ПДВ

виконав:

студент спеціальності

071 “Облік і оподаткування”

Лалак Ростислав Петрович

науковий керівник:

к.е.н., доц. Івасюк Н. Б.

рецензент:

к.е.н., доц. Ємець О. І.

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ТА ПДВ	7
1.1.	Сутність податків та їх значення в економіці держави	7
1.2.	Класифікація податків та їх особливості	14
1.3.	Нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ	20
	Висновки до розділу	26
РОЗДІЛ 2	ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ДП «ВО «КАРПАТИ»	30
2.1.	Організація обліку розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ	30
2.2.	Методика обліку розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ	36
2.3.	Напрями удосконалення обліку розрахунків за податками	46
	Висновки до розділу	51
РОЗДІЛ 3	АУДИТ ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ТА ПДВ ДП «ВО «КАРПАТИ»	54
3.1.	Особливості аудиту розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ	54
3.2.	Аналіз розрахунків за податками та їх впливу на фінансові результати діяльності підприємства	58
3.3.	Проблемні аспекти у розрахунках з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ та шляхи їх вирішення	64
	Висновки до розділу	70
ВИСНОВКИ		72
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ		76
ДОДАТКИ		80

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ефективна система обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом щодо ключових податків, зокрема податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість (ПДВ), є критично важливою для забезпечення фінансової стійкості, дотримання податкового законодавства та прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері податкового планування. В умовах постійних змін у національному податковому законодавстві та необхідності його гармонізації з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО 12), особливого значення набуває дослідження практичних аспектів оподаткування, аудиторських процедур та удосконалення облікової політики. Комплексне теоретико-практичне осмислення цих процесів на прикладі державного комерційного підприємства (ДП «ВО «КАРПАТИ»») дозволяє виявити та обґрунтувати напрями вдосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із бюджетом з податку на прибуток та ПДВ.

Питання обліку та аналізу розрахунків із бюджетом за податком на прибуток та ПДВ досліджували багато вітчизняних та зарубіжних науковців. Значний внесок у розвиток теоретичних основ податкового обліку зробили О. Гарасим, М. Кужельний, Л. Ловінська, С. Свірко та ін. Питання системи адміністрування ПДВ та податку на прибуток розглядали І. Луніна, О. Тимченко, В. Задорожний тощо. Проблеми аудиту податкових розрахунків висвітлені у працях Н. Петрук, Т. Бутинець, В. Швець та ін.

Незважаючи на значну кількість досліджень, окремі аспекти організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків із бюджетом потребують подальшого уточнення, що зумовлює актуальність даної роботи.

Мета дослідження є дослідження теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом із податку на прибуток та ПДВ.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- дослідити сутність податків та їх значення в економіці держави;
- розглянути класифікацію податків та їх особливості;

- вивчити нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ;
- провести дослідження організації обліку розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ;
- дізнатися про методи обліку розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ;
- проаналізувати напрями удосконалення обліку розрахунків за податками;
- вивчити особливості аудиту розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ;
- провести аналіз розрахунків за податками та їх вплив на фінансові результати діяльності підприємства;
- дослідити проблемні аспекти у розрахунках з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ та шляхи їх вирішення.

Об'єктом дослідження виступає система обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом із податку на прибуток та ПДВ на прикладі Державного підприємства «Виробниче об'єднання «КАРПАТИ» (ДП «ВО «КАРПАТИ»).

Предметом є сукупність методичних та організаційних підходів до ведення податкового обліку та аудиту податкових зобов'язань, включаючи внутрішній контроль та аналітичну обробку звітних даних.

У процесі дослідження було застосовано низку **наукових методів**, що дозволили встановити причинно-наслідкові зв'язки та обґрунтувати рекомендації:

1. Аналітичний та порівняльний методи – для аналізу нормативної бази, динаміки податкових зобов'язань та оцінки податкового навантаження.
2. Індуктивний та дедуктивний методи – для формування загальних висновків на основі практичних даних та перевірки теоретичних положень.
3. Табличний та графічний методи – для візуалізації та систематизації звітних і аналітичних даних.

4. Методи нормативного аналізу та моделювання – для дослідження відповідності облікових підходів законодавству та розробки алгоритму інтеграції податкової інформації.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні й розробці рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку податку на прибуток та ПДВ. Основні результати, що містять елементи наукової новизни, включають:

1. Удосконалення підходів до обліку ПДВ та податку на прибуток шляхом обґрунтування доцільності деталізації субрахунків на рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами» для підвищення аналітичності та кращого відстеження податкових зобов'язань і податкового кредиту.

2. Удосконалення понятійного апарату податкового обліку шляхом уточнення дефініцій розрахунків з бюджетом для узгодження термінології з вимогами національного законодавства та МСБО 12.

3. Обґрунтування необхідності запровадження внутрішнього аудиту податкових зобов'язань із використанням ризик-орієнтованого підходу, що дозволяє своєчасно виявляти порушення та підвищити точність обліку.

4. Розробка алгоритму інтеграції податкової інформації в систему управлінського аналізу, що включає розрахунок коефіцієнта податкового навантаження, аналіз динаміки та оцінку впливу податків на фінансові результати.

5. Розробка практичних рекомендацій для державних підприємств щодо вдосконалення облікової політики у сфері оподаткування, автоматизації звітності та посилення внутрішнього контролю.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання запропонованих підходів і рекомендацій для підвищення ефективності системи обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом. Зокрема, бухгалтерські служби підприємства можуть застосовувати ці рекомендації для удосконалення податкового обліку, більш точного формування звітності та ефективної оцінки податкових ризиків. Окрім того, результати дослідження є цінними для керівництва підприємства, оскільки можуть бути

використані для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері податкового планування та оптимізації податкового навантаження. Аудиторські організації також можуть застосовувати розроблені підходи під час проведення перевірок податкових зобов'язань.

Структура та обсяг магістерської роботи. Кваліфікаційна робота містить наступні структурні частини: вступ, три розділи, висновки, перелік використаних джерел та додатки. Основний зміст викладено на 72 сторінках друкованого тексту. Робота складається із 10 рисунків, 17 таблиць. Перелік використаних джерел налічує 34 найменування.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ТА ПДВ

1.1. Сутність податків та їх значення в економіці держави

У структурі функціонування сучасних держав та глобалізованих економічних систем податки відіграють ключову роль, виходячи за рамки простого фінансового інструменту. Вони є не лише базовим джерелом фінансування державних послуг, соціальної сфери та інфраструктурних проєктів, але й потужним механізмом перерозподілу національного доходу, макроекономічного регулювання, стимулювання економічного зростання та забезпечення соціальної справедливості.

З огляду на процеси глобалізації та посилення інтеграції національних економік, питання ефективного податкового адміністрування та оптимізації податкового навантаження набувають особливої актуальності. Комплексне вивчення фіскальної, регулюючої та соціальної значущості податків є необхідним для розуміння їхнього визначального впливу на економічну стабільність, динаміку фінансових результатів суб'єктів господарювання та сталий розвиток суспільства. Саме тому дослідження податкових розрахунків, зокрема щодо податку на прибуток та ПДВ, є важливим напрямом сучасних економічних студій, безпосередньо пов'язаним із формуванням якісної облікової інформації.

Виникнення податкових відносин історично пов'язане з двома основними передумовами:

1. Перехід від натурального господарства до грошового обігу, що забезпечило можливість монетарного вилучення частини доходу.
2. Створення централізованої державної влади, яка потребувала регулярного фінансування своїх інститутів.

Хоча сучасна система податків як основного джерела наповнення державного бюджету є відносно новим явищем (історія його налічує менше ніж

двісті років), зародження фіскальних відносин сягає часів появи найпростіших форм державного устрою. Деякі дослідники простежують витoki податків від давніх, майже добровільних, жертвоприношень та данин вищій владі чи релігійним інститутам.

На початкових етапах розвитку фіскальної системи основними об'єктами оподаткування були фундаментальні цінності, що становили основу багатства: земля, худоба та праця (у формі рабів). При цьому самі податки мали переважно прямий характер і стягувалися безпосередньо з громадян, які отримували дохід від володіння цією власністю. Еволюція економіки призвела до ускладнення податкової системи, появи непрямих податків (як-от ПДВ) та необхідності впровадження деталізованих методик обліку цих розрахунків.

Податки визначаються як обов'язкові, безумовні та примусові платежі, що стягуються державою з юридичних і фізичних осіб у процесі розподілу та перерозподілу частини валового внутрішнього продукту (ВВП). Ці кошти акумулюються у формі централізованого фонду, яким є державний бюджет, для реалізації публічних функцій.

Інтенсифікація суспільного поділу праці та урбанізація, що активно розвивалися у період Середньовіччя, зумовили суттєве розширення та диверсифікацію податкової бази. Відбувся перехід від оподаткування виключно власності до оподаткування економічної діяльності. Були впроваджені промислові податки (податки на виробництво) та посилилася роль митних зборів та інших непрямих фіскальних інструментів у сфері торгівлі. На цьому етапі також фіксується поява низки специфічних податків, які відображали спроби держави максимально охопити різні аспекти майнового стану (наприклад, податки, пов'язані з розмірами будівель або "податок на дим").

До XVIII століття відбулася загальна раціоналізація фіскальних систем європейських держав, що дозволило ефективніше здійснювати збір як прямих, так і непрямих податків.

У XIX столітті пріоритети оподаткування знову змістилися: основним об'єктом стало не майно, а оборот (як передача вартості між суб'єктами) та

капітал. Посилилося оподаткування операцій із капіталом (у вигляді відсотків, дивідендів, приросту активів) та успадкованого майна.

Ключовим моментом у XX столітті стало запровадження податку на додану вартість (ПДВ). ПДВ став найбільш ефективним непрямим податком, оскільки забезпечив охоплення всіх етапів виробництва та реалізації. Паралельно суттєво зросла роль цільових податків та обов'язкових зборів, спрямованих на фінансування конкретних соціальних програм, таких як пенсійне та медичне забезпечення, а також розвиток дорожньої інфраструктури.

Оподаткування є лише однією з форм мобілізації фінансових ресурсів до бюджету та державних цільових фондів. Поряд із податками існують інші обов'язкові платежі, що мають схожі фіскальні ознаки, проте відрізняються за механізмом та призначенням.

Серед таких платежів виділяють:

1. Податкові платежі: це обов'язкові платежі, які, на відміну від класичних податків, передбачають певний еквівалентний обмін між державою та платником (наприклад, державні мита за конкретні послуги).

2. Відрахування та внески: це збори, що стягуються в примусовому порядку, але характеризуються чітко визначеним цільовим призначенням (наприклад, внески на соціальне страхування, які спрямовуються у відповідні цільові фонди).

Ключові ознаки, що дозволяють відмежувати податки від інших обов'язкових платежів, є наступними:

- відсутність індивідуальної зустрічної дії (односторонність): Сплата податку здійснюється для покриття загальносуспільних потреб і не створює зустрічного зобов'язання для держави здійснювати будь-які конкретні дії або індивідуальне відшкодування на користь платника;

- неможливість повернення: Податок є остаточним і не підлягає поверненню, за винятком випадків переплати або законодавчо передбачених пільг та звільнень;

- відсутність цільового призначення: На відміну від цільових зборів і внесків, податок не має конкретно визначеного цільового призначення (кошти спрямовуються на фінансування загальних функцій держави);
- надходження виключно до бюджету: Податки спрямовуються лише до державного або місцевих бюджетів, а не до інших центральних чи місцевих цільових фондів;
- державний атрибут: Податок є виключним атрибутом держави і встановлюється лише відповідно до вищого законодавчого акта.

Виходячи з сутності фінансових відносин, оподаткування є не лише економічною, а й глибоко соціальною категорією. Процес стягнення податків безпосередньо корелює із соціальним статусом і рівнем добробуту платника. Хоча сплата податків зменшує наявний реальний дохід індивіда чи підприємства, вона одночасно сприяє зростанню загального суспільного добробуту через фінансування публічних благ, соціальної інфраструктури та трансфертних платежів, які надаються державою. Відтак, держава, використовуючи оподаткування як інструмент збалансування суспільного добробуту, зобов'язана враховувати цю публічну та соціальну природу податкових платежів.

Для глибокого розуміння природи, функціонування та, що важливо для обліку, механізму розрахунку податків, необхідно чітко визначити їхній внутрішній зміст. Це передбачає детальний розгляд основних елементів оподаткування, наведених на рисунку 1.1, які формують правову та економічну конструкцію податку і є основою для організації системи обліку, аналізу та аудиту податкових зобов'язань.

Для організації ефективного обліку, аналізу та аудиту податкових зобов'язань необхідно чітко розмежувати основні елементи, що формують правову та економічну конструкцію податку:

Суб'єкти оподаткування – це всі учасники фіскальних відносин, які безпосередньо беруть участь у процесі стягнення податків. До них відносяться платники податків (юридичні та фізичні особи) і, відповідно, державні та

національні органи влади (фіскальні служби), уповноважені на їх адміністрування.

Рис. 1.1 Основні елементи оподаткування.

Об'єкт оподаткування – це економічне явище, річ, процес чи актив, наявність або здійснення якого слугує юридичною підставою для виникнення податкового зобов'язання. До об'єктів можуть відноситися: прибуток, додана вартість, майно, здійснення певних операцій тощо. Об'єкти можуть оцінюватися двома основними підходами: кількісним (натуральним) або грошовим (вартісним).

Джерело платежу – це фонд, з якого фактично здійснюється сплата податку. Основними джерелами є:

- дохід платника податків, отриманий у різних грошових або негрошових формах;
- частина майна (капіталу) платника, якщо сформованого поточного доходу недостатньо для повного покриття податкового зобов'язання.

Ставка податку – це законодавчо встановлений розмір податку, що нараховується на одиницю виміру податкової бази (або об'єкта оподаткування). Ставка може бути виражена у відсотках (пропорційна, прогресивна, регресивна) або у фіксованій грошовій сумі.

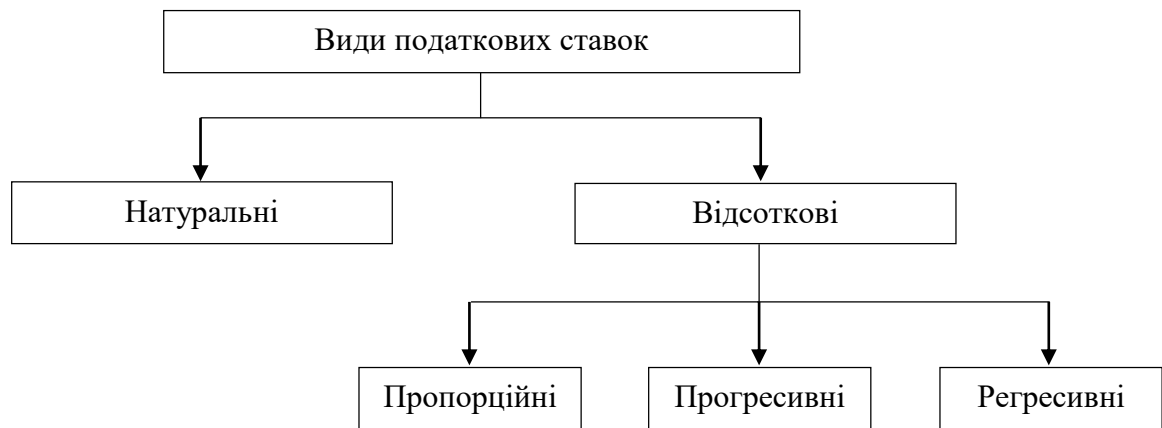

Рис. 1.2 Види податкових ставок

Залежно від співвідношення між темпом зростання податкової ставки та динамікою зміни податкової бази (об'єкта оподаткування), розрізняють такі види відсоткових ставок (рис.1.2):

1. Пропорційна ставка (Flat Rate): це ставка, яка залишається незмінною, незалежно від абсолютного розміру податкової бази. Вона забезпечує фіксований відсоток податкових надходжень із бази оподаткування (наприклад, податок на прибуток в Україні).

2. Прогресивна ставка (Progressive Rate): ставка податку зростає зі збільшенням податкової бази. Така система використовується переважно для реалізації соціальної функції податків (перерозподілу доходу).

3. Регресивна ставка (Regressive Rate): це ставка, яка, навпаки, знижується зі збільшенням бази оподаткування. Фактично, податкове навантаження на платників зі значною базою оподаткування виявляється нижчим, ніж на платників із меншою базою.

Важливим елементом податкової конструкції, що використовується державою для реалізації регулюючої та стимулюючої функцій, є податкові пільги. Це законодавчо надані умови та можливості, спрямовані на зменшення податкового навантаження та зниження податкового тягара для окремих категорій платників або видів діяльності.

Основні форми реалізації податкових пільг включають:

- повне або часткове звільнення від сплати податків для певних категорій суб'єктів господарювання (наприклад, неприбуткових організацій);
- звільнення від оподаткування певних видів діяльності або об'єктів (наприклад, соціально значущих операцій);
- застосування знижених або нульових податкових ставок (наприклад, нульова ставка ПДВ для експорту);
- механізми зменшення суми податку, що підлягає сплаті, включаючи використання податкових кредитів (наприклад, податковий кредит з ПДВ).

Крім того, фіскальна система передбачає можливість податкових канікул – надання відстрочки податкових платежів на визначений період або повне звільнення від оподаткування на обмежений проміжок часу, що часто використовується для підтримки нових або пріоритетних галузей економіки.

В Україні структура оподаткування підприємств тісно пов'язана з їхньою формою діяльності. Великий бізнес на загальній системі сплачує широкий перелік податків, включаючи корпоративний податок на прибуток, ПДВ, усі відрахування із заробітної плати (ПДФО, військовий збір) та місцеві платежі (наприклад, за землю та майно).

Натомість, для підтримки малого підприємництва функціонує спрощена система з фіксованим єдиним податком, що полегшує ведення обліку і зменшує фінансове навантаження.

Податки є більше, ніж просто джерелом державного доходу. Вони є визначальним фактором для бізнесу, оскільки їхній рівень прямо впливає на фінансову стабільність, прибутковість, інвестиційні рішення та навіть на вибір організаційно-правової форми. Тому виважена державна податкова політика необхідна для формування конкурентного та сприятливого середовища, яке заохочує модернізацію виробництва та загальне економічне зростання.

У підсумку, податки відіграють фундаментальну роль у складі економічної системи, забезпечуючи стабільне функціонування держави та її інституцій. Вони є головним фіскальним джерелом наповнення державного бюджету, завдяки чому виконуються основні суспільні функції: фінансування освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, розвитку інфраструктури та оборони. Поряд із фіскальною, податки виконують регулюючу функцію, впливаючи на економічну поведінку суб'єктів господарювання та споживачів за рахунок механізмів податкових стимулів та обмежень. Таким чином, ефективна податкова система є ключовим фактором не лише для наповнення бюджету, а й для забезпечення макроекономічної стабільності, зменшення нерівності доходів та досягнення соціальної справедливості у суспільстві.

1.2. Класифікація податків та їх особливості

У процесі історичного розвитку сформовано різноманітні методи, форми та способи оподаткування. Кожен фіскальний інструмент має власні специфічні особливості, функціональне призначення та посідає самостійне місце у податковій системі держави. Класифікація податків є необхідним науково-методичним інструментом, який дозволяє краще зрозуміти економічну сутність та функції окремих податків, а також удосконалити механізми їхньої ролі в податковій політиці держави. Це особливо важливо для обліку, аналізу та аудиту, оскільки належність податку до певної групи визначає порядок його нарахування, сплати та контролю.

Податки класифікуються за різними критеріями (рис. 2.1).

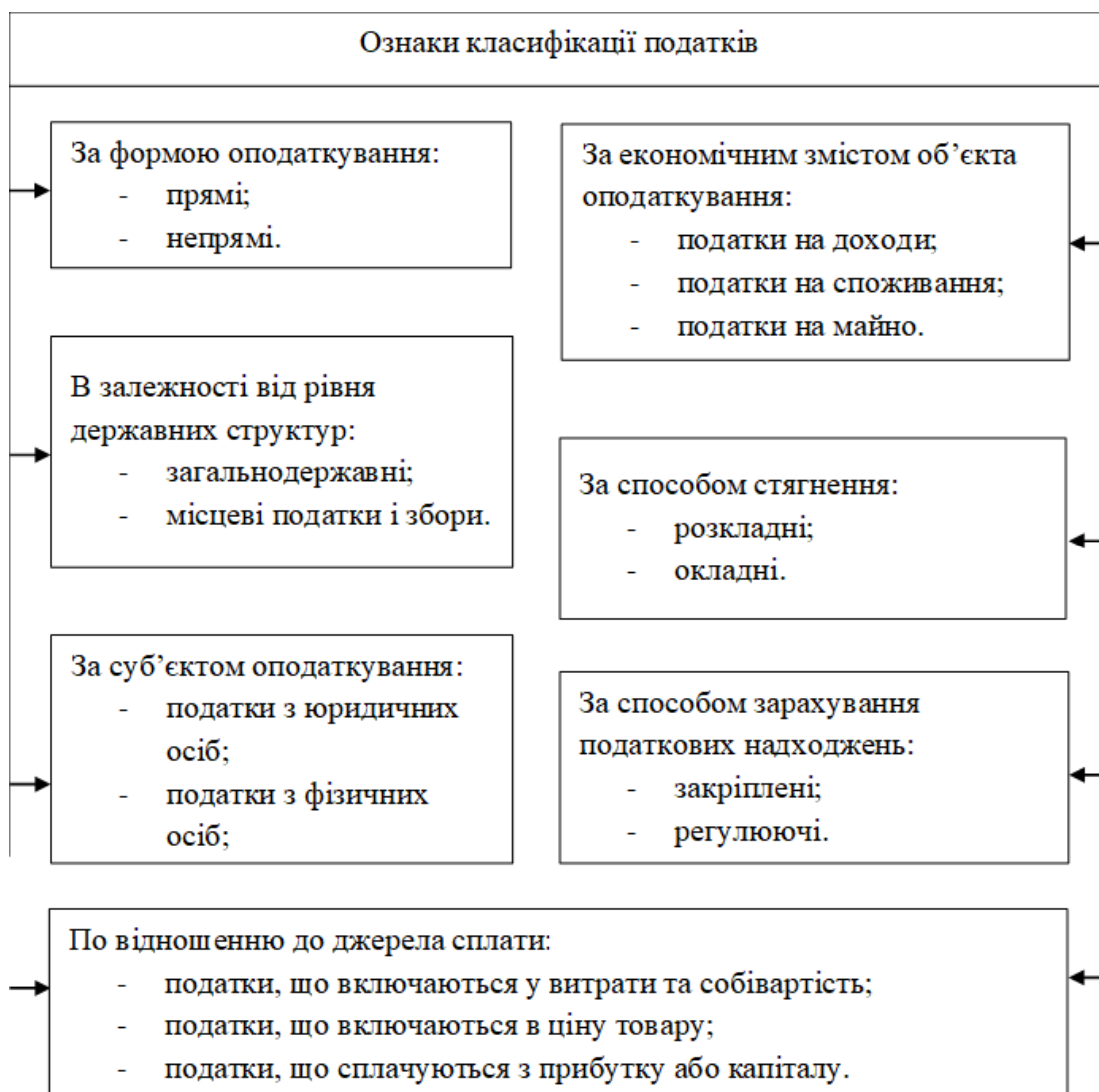

Рис. 2.1. Класифікація податків.

Серед них:

- форма оподаткування (прямі та непрямі);
- економічний зміст податку, що стягується (податки на доходи, споживання, майно);
- рівень державного органу, що встановлює податок (загальнодержавні та місцеві);
- спосіб стягнення (регулярні та одноразові).

В контексті ефективності податкового адміністрування та фінансової стійкості підприємства, найважливішим завданням є своєчасна і повна сплата

податків до бюджетів різних рівнів, що безпосередньо залежить від правильності облікових процедур.

Залежно від форми оподаткування та способу перенесення податкового тягаря всі податки поділяються на прямі та непрямі. Це розмежування має фундаментальне значення для організації податкового обліку.

Прямі податки стягуються безпосередньо з доходів або майна платника податків. Їхній розмір прямо пропорційно залежить від розміру бази оподаткування.

Непрямі податки встановлюються як надбавка до ціни товарів, робіт чи послуг. Вони сплачуються споживачем під час купівлі, а до бюджету їх перераховує продавець (податковий агент). Розмір цього податку не залежить безпосередньо від доходу кінцевого платника. Водночас, непряме оподаткування має суттєві переваги, а саме:

- сплачуються великою кількістю платників, що сприяє значному збільшенню бюджетних надходжень та забезпечує їхню регулярність;
- збір та адміністрування непрямих податків вимагає розширення податкових органів і є менш схильним до ухилення;
- стягнення податків на всіх етапах руху товарів (як у випадку ПДВ) сприяє рівномірному розподілу податкового навантаження на всіх суб'єктів господарювання в ланцюгу створення вартості;
- можливість встановлення нульової ставки податку на експортовані товари та послуги є потужним інструментом стимулювання зовнішньої торгівлі та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку.

Історичний розвиток податкових систем призвів до поступового розмивання чіткої межі між прямими та непрямими податками. Проте фундаментальна відмінність зберігається: прямі податки (як-от податок на прибуток) стягуються з доходів та майна, тоді як непрямі податки (ПДВ) стягуються з доданої вартості або споживання. Розуміння цього розмежування є відправною точкою для дослідження обліку та аудиту розрахунків з бюджетом.

Залежно від економічного змісту об'єкта оподаткування, податки поділяються на три основні групи, що відображають різні фази економічного циклу:

- податки на доходи: стягуються з доходів, отриманих фізичними та юридичними особами. Об'єктом оподаткування виступає заробітна плата та інші доходи громадян, прибуток підприємств або валовий дохід. Ці податки фіксують результативну фазу господарської діяльності;

- податки на споживання: стягуються не в момент отримання доходу, а в процесі його використання (витрачання) на купівлю товарів, робіт чи послуг. Вони реалізуються переважно у формі непрямих податків (ПДВ, акцизи);

- податки на майно: стягуються з рухомого та нерухомого майна. На відміну від податку на споживання, який є одноразовим при купівлі, податок на майно має постійний характер і стягується доти, доки майно перебуває у власності платника.

Залежно від рівня державного органу, який встановлює податок, вони поділяються на загальнодержавні та місцеві податки і збори.

Загальнодержавні податки встановлюються на найвищому рівні влади та є обов'язковими до сплати на всій території країни. Їхня особливість полягає у складному механізмі розподілу надходжень між різними рівнями бюджетної системи (центрального та місцевими бюджетами). Розподіл може бути постійним і нормативним, визначеним законодавчими актами, або здійснюватись у формі бюджетного регулювання. У цьому випадку трансферти до місцевих бюджетів можуть встановлюватися за диференційованими нормативами на щорічній основі з метою задоволення конкретних потреб місцевих громад.

Місцеві податки та збори, на відміну від загальнодержавних, встановлюються органами місцевого самоврядування відповідно до їхньої компетенції та законодавчих рамок. Це забезпечує можливість адаптації фінансової політики до регіональних економічних та соціальних потреб. Механізми їхнього запровадження можуть бути реалізовані кількома способами, що дозволяє досягти гнучкості у наповненні місцевих бюджетів.

Зокрема, місцеві податки можуть мати форму надбавки до загальнодержавних податків, де рівень цієї надбавки визначається місцевою владою, але обов'язково в межах, встановлених вищим законодавством. Крім того, місцеві податки можуть обиратися та встановлюватися місцевою владою з визначеного центральним органом влади переліку, що дозволяє адаптувати фінансову політику до регіональних потреб і сприяє децентралізації бюджетних повноважень. Історично також існувала практика, коли центральний уряд надавав місцевим органам влади повну дискрецію щодо встановлення певних податків без прямих обмежень.

У контексті аналізу історичних та сучасних фінансових систем варто також згадати додаткову класифікацію прямих податків, яка поділяє їх на особисті та реальні за ознакою об'єкта оподаткування. Фундаментальна відмінність між цими двома видами полягає у взаємозв'язку між платником податків та об'єктом оподаткування.

У системі особистого оподаткування (наприклад, податки на доходи фізичних осіб) платник податків є суб'єктом податку. При визначенні його зобов'язання враховуються його особисті характеристики, такі як платоспроможність чи соціальний статус. Натомість, реальні податки (наприклад, податки на майно) покладають основний акцент на об'єкт оподаткування (його вартість або розмір) і стягуються незалежно від фінансового становища власника, хоча юридична відповідальність за сплату, безумовно, залишається на особі.

Однією з основних форм непрямого оподаткування в сучасних фінансових системах є акцизний податок. Акцизи поділяються на специфічні, які встановлюються на чітко визначені товари (наприклад, тютюн, алкоголь, паливо), та універсальні, що поширюються на весь оборот або значну його частину. Історично запровадження специфічних акцизів передувало появі універсальних.

Еволюція універсальних акцизів пройшла три ключові етапи:

1. Перший етап характеризувався запровадженням податку з продажу, який застосовувався лише на завершальній стадії реалізації товару.

2. На другому етапі податок почав стягуватися з обороту товарної та нетоварної продукції на всіх стадіях ланцюга створення вартості. Таке багатоступеневе оподаткування призвело до його кумулятивного характеру: на кожному новому етапі оподатковувався весь оборот, включно з податком, сплаченим на попередньому етапі. Кумулятивність стала суттєвим недоліком, оскільки спричиняла подвійне оподаткування.

3. На третьому етапі цей недолік було усунуто: податок стягувався не з усього обороту, а лише з тієї його частини, яка відображала внесок кожного виробника у вартість товарів, робіт чи послуг. Саме такий податок, відомий як податок на додану вартість (ПДВ), став однією з найуніверсальніших та найефективніших форм сучасного непрямого оподаткування, забезпечуючи рівномірний розподіл податкового навантаження

Митні збори (тарифи) наразі не відіграють такої значної ролі у загальній податковій системі, як прямі податки чи ПДВ. Це пов'язано з глобальним розвитком світової торгівлі, тенденцією до лібералізації та обмеженням різноманітних бар'єрів, зокрема тарифних, що передбачено чинними міжнародними угодами (пільгові ставки або безмитна торгівля).

Основою для класифікації митних тарифів є напрямок руху товарів (імпортні, експортні та транзитні тарифи). За економічним змістом мита також поділяються на: статистичні (для обліку міжнародної торгівлі); фіскальні (для наповнення бюджету); протекціоністські (встановлюються на високому рівні для захисту вітчизняних виробників); преференційні (пільгові, з відносно низькими ставками) та зрівняльні (компенсаційні, встановлюються для забезпечення цінової рівноваги між вітчизняними та імпортованими товарами).

Отже, класифікація податків є необхідною теоретичною базою, яка дозволяє чітко розмежувати фіскальні інструменти за їхньою формою (прямі/непрямі), економічним змістом (доходи, споживання, майно) та рівнем адміністрування (загальнодержавні/місцеві). Розуміння відмінностей між прямими податками (як-от податок на прибуток), що ґрунтуються на доходах і принципі справедливості, та непрямими податками (як-от ПДВ), що стягуються

зі споживання і забезпечують фіскальну стабільність, є критично важливим для побудови ефективної системи обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом, що є основним завданням даної магістерської роботи.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ

Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із бюджетом щодо ключових податків є невід’ємною складовою ефективного функціонування фінансової системи держави. Від чіткості та прозорості нормативних актів безпосередньо залежить достовірність ведення бухгалтерського обліку та своєчасність виконання податкових зобов'язань підприємства, що, зі свого боку, гарантує стабільне джерело надходжень до державного бюджету. Якісне правове регулювання сприяє зниженню рівня податкового ризику та підвищенню довіри до фіскальної системи, створюючи надійну основу для економічного зростання та розвитку.

В Україні нормативно-правова база з питань обліку податкових розрахунків є багаторівневою системою, яка постійно перебуває в стадії активного формування та адаптації. Її основоположним елементом є Податковий кодекс України (ПКУ), що визначає елементи оподаткування та порядок адміністрування податку на прибуток і ПДВ. Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку даних про податкові зобов'язання, а також їхнє відображення у фінансовій звітності, регулюються спеціалізованими стандартами.

Ключовими регуляторами методології обліку податку на прибуток є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» (НП(с)БО 17), а також, у контексті гармонізації, Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток» (МСБО 12).

Нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту розрахунків із бюджетом за податком на прибуток підприємств функціонує як багаторівнева ієрархічна система, що унаочнено на Рисунку 3.1.

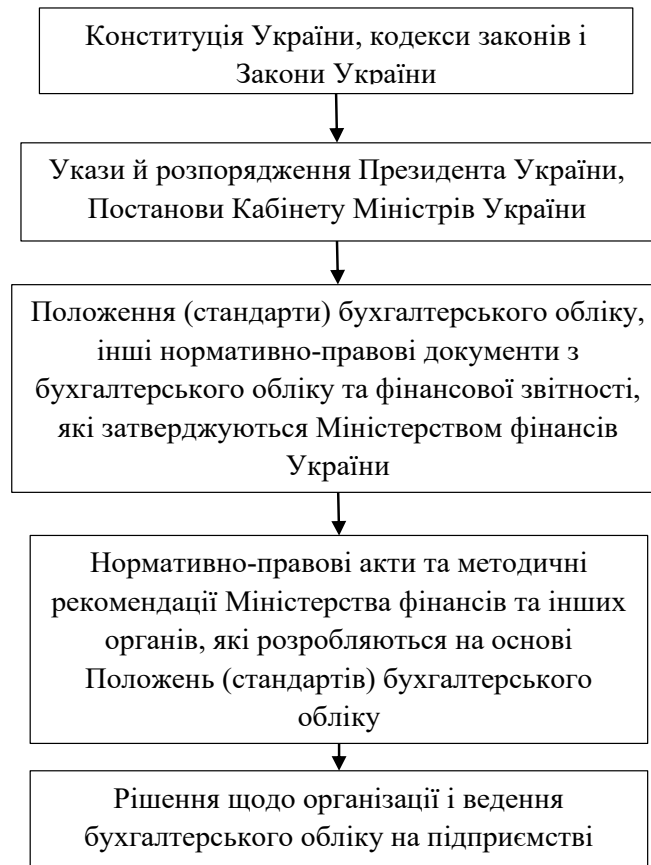

Рис. 3.1. Рівні нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку.

Перший (базовий) рівень цієї системи має вирішальне значення і формується законодавчими актами найвищої юридичної сили. Ключовим документом тут є Податковий кодекс України (ПКУ), який встановлює вичерпне регулювання системи оподаткування прибутком підприємств, визначає всі його елементи, об'єкти, ставки та порядок нарахування. До цієї категорії також належать Господарський та Цивільний кодекси України, які регламентують основні засади господарської діяльності та договірних відносин. Цей рівень

також включає закони, що регулюють окремі податки і збори, умови їх сплати та методику обчислення бази оподаткування.

Другий рівень ієрархії складають нормативні акти, видані Президентом України та Кабінетом Міністрів України, зокрема їхні постанови та декрети. Ці документи деталізують регулювання окремих видів обов'язкових платежів та зборів, якими обкладаються суб'єкти господарювання. Хоча більшість цих актів були кодифіковані в ПКУ, вони продовжують відігравати роль у регулюванні суміжних сфер, як-от митна справа, що опосередковано впливає на формування податкової бази.

Третій рівень є критично важливим для організації облікової роботи, оскільки він визначається національними стандартами бухгалтерського обліку. Зокрема, Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» (НП(с)БО 17) встановлює методологічні засади формування в обліку інформації про витрати, доходи, активи та зобов'язання з податку на прибуток та регламентує її розкриття у фінансовій звітності. Водночас, на Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток» (МСБО 12) покладено роль рекомендаційного характеру. Він виступає орієнтиром для удосконалення національної системи обліку відповідно до глобальних вимог, що передбачено Стратегією переходу України на міжнародні стандарти фінансової звітності.

Четвертий рівень представлений нормативно-правовими актами та методичними рекомендаціями Міністерства фінансів України та інших профільних органів. Вони розробляються на основі імплементації положень НП(с)БО та ПКУ, деталізуючи практичні аспекти обліку, зокрема порядок відображення окремих господарських операцій на бухгалтерських рахунках.

П'ятий (найнижчий) рівень охоплює рішення, які приймаються безпосередньо на рівні підприємства для організації та ведення обліку. Ключовим документом цього рівня є облікова політика, яка фіксує обрані підприємством методи та принципи ведення бухгалтерського обліку (у межах,

що не суперечать законодавству України) та забезпечує його адаптацію до специфіки діяльності.

Податок на прибуток підприємств функціонує не лише як фіскальний механізм, а й як важливий регуляторний інструмент розвитку національної економіки. Завдяки механізмам цього податку держава отримує можливість стимулювати інвестиційні та інноваційні процеси, які є невід'ємною передумовою економічного розвитку. З огляду на це, якість правової реформи у цій сфері є критично важливою не тільки для окремих підприємств і галузей, але й для країни в цілому, оскільки законодавство має сприяти розвитку виробництва, а не створювати для нього перешкоди.

Податок на прибуток підприємств як об'єкт бухгалтерського обліку формується на основі відображення в обліковій системі реальних та умовних фактів господарського життя підприємства, які мають грошове вираження та зафіксовані в первинних документах. Відповідно до Податкового кодексу України (ПКУ), об'єктом оподаткування є прибуток, який розраховується шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності згідно з НП(с)БО або МСФЗ, на спеціальні податкові різниці. Цей механізм підкреслює тісний зв'язок між правилами бухгалтерського обліку та фіскальними вимогами.

Аналіз розрахунків із бюджетом щодо податку на прибуток є невід'ємною та важливою складовою фінансового аналізу будь-якого суб'єкта господарювання в Україні. Він дає змогу менеджменту та зовнішнім користувачам оцінити динаміку та структуру податкових платежів, визначити резерви для оптимізації фіскального навантаження та прийняти обґрунтовані управлінські рішення щодо податкової політики підприємства.

Для проведення поглибленого аналізу використовуються не лише дані фінансової звітності, а й інформація з наукових статей, публікацій у професійних виданнях, а також матеріали семінарів та тренінгів, що забезпечує актуальність та повноту аналітичних висновків.

Основні цілі та значення аналізу розрахунків з податку на прибуток зведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Значення аналізу розрахунків з податку на прибуток для підприємства в т.ч. ДП «ВО «КАРПАТИ»»

Напрямок аналізу	Значення для підприємства	Стратегічне значення
Оптимізація податкових зобов'язань	Виявлення резервів для законного зменшення податкових платежів, що на пряму підвищує рентабельність та ефективність використання капіталу.	Забезпечення конкурентоспроможності та підвищення інвестиційної привабливості.
Контроль за виконанням податкового законодавства	Своєчасне виявлення порушень податкового законодавства та вжиття превентивних заходів, мінімізуючи ризики штрафів та пені.	Зміцнення фінансової стійкості та мінімізація юридичних/фіскальних ризиків.
Обґрунтування податкової політики	Формування надійної інформаційної бази для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо облікової політики та податкового планування.	Адаптація діяльності до змін у законодавстві та забезпечення довгострокової стабільності.

Джерело: узагальнено автором.

Для зовнішніх користувачів фінансової звітності (інвесторів, кредиторів) дані про розрахунки з бюджетом щодо податку на прибуток мають велике значення, оскільки прямо впливають на оцінку фінансового стану та ризиків підприємства. Саме тому аудит звітності відіграє ключову роль у висловленні незалежної думки про її достовірність, правильність нарахування податків, коректність відображення доходів, витрат і прибутку, а також їхню відповідність чинному законодавству. Аудит визначає порядок та адекватність оцінки податку на прибуток.

З метою досягнення високої достовірності аудиторської думки, перевірка розрахунків з податку на прибуток насамперед охоплює такі ключові напрямки:

1. Наявність та правильність оформлення первинних документів, які є підставою для відображення доходів і витрат, що беруть участь в обчисленні податку на прибуток.

2. Повнота та склад формування доходів і витрат звітного періоду, а також їхня відповідність вимогам чинного податкового та бухгалтерського законодавства.

3. Коректність застосування облікових підходів щодо оцінки окремих груп доходів і витрат, включаючи правильність застосування облікових оцінок при нарахуванні амортизації (зносу) та класифікації фінансових результатів.

4. Порядок обчислення податку на прибуток, відповідність застосованих ставок законодавчо встановленим нормам та коректність застосування податкових різниць для переходу від фінансового результату до оподатковуваного прибутку.

Діюча нормативна база з питань проведення аудиту податкових розрахунків та інших завдань, пов'язаних з оподаткуванням в Україні, має комплексний характер та ґрунтується на Міжнародних стандартах контролю якості (МСКЯ) та Міжнародних стандартах аудиту (МСА).

Для забезпечення високої якості аудиторських послуг застосовується МСКЯ 1 «Контроль якості для фірм», який є обов'язковим для всіх видів аудиторських завдань. Перевірка податкових розрахунків, залежно від мети, регулюється різними групами МСА, що узагальнено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Нормативна база з питань проведення аудиту податкових розрахунків та інших завдань стосовно оподаткування в Україні

Група стандартів	Призначення	Об'єкт перевірки
МСА 200–720	Аудит історичної фінансової звітності (класичний аудит)	Податкові розрахунки як складова частина фінансової звітності.
МСА 800, 805, 810	Аудит спеціального призначення	Виключно податковий облік, податкова звітність або окремі елементи/статті податкових розрахунків.
МСЗ (Завдання з огляду)	Огляд (з наданням помірної впевненості)	Податкова звітність та проміжна фінансова інформація.
МСЗНВ (Завдання з надання впевненості)	Прогнозні показники	Прогнозні показники майбутніх податкових платежів та перспективні плани.

МСС (Супутні послуги)	Погоджені процедури	Облік податкової інформації, підготовка податкових звітів та декларацій.
-----------------------	---------------------	--

Джерело: узагальнено автором.

Аудит податкових розрахунків здійснюється на умовах договору незалежними аудиторськими фірмами. Ключовим моментом на етапі планування є чітке узгодження умов виконання завдання з клієнтом, що регламентується МСА 210 «Узгодження умов виконання завдань з аудиту». У договорі та листі-зобов'язанні аудитора має бути вичерпно та однозначно (без подвійного трактування) визначено перелік питань, на які аудитор повинен надати відповідь, а також мета, характер та зміст підсумкових документів.

Таким чином, дотримання норм та принципів нормативно-правового забезпечення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із бюджетом щодо податку на прибуток є ключовим фактором успішного функціонування будь-якого підприємства в Україні. З огляду на динамічний розвиток законодавства у фіскальній сфері, для бухгалтерів, аудиторів та інших фінансових фахівців є критично важливим постійне оновлення знань і навичок, що дозволяє бути в курсі останніх змін у законодавстві та методиках роботи. Це забезпечує не лише дотримання законодавства, а й сприяє оптимізації фінансових результатів підприємства.

Висновки до розділу 1

У першому розділі магістерської роботи було сформовано необхідну теоретико-методологічну та нормативно-правову базу дослідження. Було доведено, що податки є не лише головним фіскальним інструментом, а й важливим регулятором економіки, що впливає на інвестиційну та виробничу активність. Для цілей обліку ключовим є розмежування податків на прямі (як-от

податок на прибуток) та непрямі (як-от ПДВ), оскільки кожен тип має різний економічний зміст та порядок відображення в обліку.

Визначено, що нормативно-правове забезпечення обліку податкових розрахунків функціонує як багаторівнева ієрархічна система, основою якої є Податковий кодекс України (ПКУ). Методологічні засади обліку податку на прибуток регулюються спеціалізованими стандартами – НП(с)БО 17 та МСБО 12. Саме ці документи вимагають від підприємств, включаючи ДП «ВО «КАРПАТИ», коректного визнання та обліку податкових різниць для переходу від бухгалтерського прибутку до оподаткованого.

Обґрунтовано, що аналіз розрахунків із бюджетом є невід'ємною складовою фінансового контролю, що допомагає в оптимізації податкових зобов'язань та контролі за виконанням законодавства. Аудит податкових розрахунків, що здійснюється відповідно до Міжнародних стандартів аудиту (МСА), спрямований на перевірку коректності формування доходів і витрат та правильності застосування податкових ставок, забезпечуючи достовірність фінансової звітності. Таким чином, перший розділ сформував надійну базу для переходу до другого розділу – дослідження організації обліку, аналізу та аудиту податкових розрахунків на матеріалах ДП «ВО «КАРПАТИ».

У рамках дослідження було здійснено класифікацію ключових елементів податкових розрахунків за їхньою економічною сутністю (прямі та непрямі податки) та логічною складністю формування (поточний та відстрочений податок на прибуток, податкове зобов'язання та податковий кредит з ПДВ). Ця класифікація є необхідною для коректного розмежування облікових процедур та визначення об'єктів аудиторської перевірки. Для ДП «ВО «КАРПАТИ» основною проблематикою є правильне визначення бази оподаткування прибутком та достовірне відображення операцій з ПДВ, особливо тих, що стосуються експортних операцій або пільгових режимів, облік яких має бути чітко регламентований внутрішніми документами підприємства.

Критично важливим аспектом обліку податкових розрахунків є визначення податкової бази. Встановлено, що базою для обчислення податку на прибуток є

фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток), який формується відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або МСФЗ. Обліковий процес поділяється на два взаємопов'язані етапи: фінансовий облік (визначення чистого прибутку) та податковий облік (коригування фінансового результату на податкові різниці). Крім того, було проаналізовано складність застосування відстрочених податкових активів і зобов'язань, що виникає через різницю між бухгалтерськими та податковими правилами визнання доходів і витрат, як це регламентовано НП(с)БО 17 «Податок на прибуток» та МСБО 12 «Податки на прибуток». Вибір методології обліку, закріплений в обліковій політиці ДП «ВО «КАРПАТИ», безпосередньо впливає на розмір оподатковуваного прибутку, ліквідність та загальну фінансову стійкість підприємства.

Правові засади обліку, аналізу та аудиту розрахунків із бюджетом регулюються багатокомпонентною системою документів. Ключовими серед них є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», що встановлює загальні правила відображення господарських операцій, та Податковий кодекс України (ПКУ), який є основним спеціалізованим актом, що регламентує порядок нарахування податку на прибуток та ПДВ. Додатково застосовуються спеціалізовані Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, зокрема НП(с)БО 17, а для аудиту – Міжнародні стандарти аудиту (МСА). Для такого підприємства, як ДП «ВО «КАРПАТИ», важливо також застосовувати нормативні акти Міністерства фінансів та галузеві рекомендації, які деталізують порядок калькулювання собівартості для коректного визначення бази оподаткування.

Виходячи з отриманих результатів дослідження, було визначено, що дотримання норм Податкового кодексу та бухгалтерських стандартів є критично важливим для уникнення штрафних санкцій, мінімізації податкових ризиків та забезпечення достовірності фінансової та податкової звітності.

Визначено й проблемні питання, пов'язані з неоднозначним тлумаченням податкових різниць між ПКУ та НП(с)БО 17, а також часті зміни в законодавстві,

які ускладнюють ведення обліку та аудит. Ці фактори вимагають чіткішого врегулювання. З огляду на це, запропоновано низку шляхів удосконалення, включаючи систематизацію законодавчих актів, проведення інвентаризації нормативів на рівні Міністерства фінансів для усунення дублювання, а також зменшення суперечностей і розбіжностей у тлумаченні термінів. Реалізація цих пропозицій сприятиме підвищенню ефективності обліку податкових зобов'язань на підприємствах, таких як ДП «ВО «КАРПАТИ», та його наближенню до міжнародної практики.

Таким чином, перший розділ заклав міцний теоретико-методологічний та нормативно-правовий фундамент, який буде використаний у наступних розділах для практичного дослідження організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків із бюджетом з податку на прибуток та ПДВ, а також для розробки обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення обліково-контрольного забезпечення на матеріалах ДП «ВО «КАРПАТИ».

РОЗДІЛ 2.
ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК
ДП «ВО «КАРПАТИ»

2.1. Організація обліку розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ

В умовах динамічного розвитку національної економіки, частих змін у фіскальному законодавстві та підвищення вимог до прозорості фінансової звітності, організація ефективного обліку розрахунків із бюджетом набуває критичної важливості. Це питання є актуальним як для державних органів з точки зору забезпечення повноти надходжень, так і для суб'єктів господарювання, оскільки від його належного вирішення залежить фінансова стійкість, ліквідність та мінімізація податкових ризиків. Дослідження організації обліку та аналізу розрахунків з ключових податків – податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість (ПДВ) – проведено на прикладі фінансово-господарської діяльності ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ «КАРПАТИ».

ДП «ВО «КАРПАТИ» є державним комерційним підприємством, заснованим у 1977 р. (на базі Прикарпатського радіозаводу, перетвореного на ВО «КАРПАТИ» у 1990 році). Підприємство має глибоку історичну спеціалізацію, пов'язану з виробництвом спецтехніки (ВПК) та радіоелектронної апаратури (акустичні системи, радіоприймачі, магнітофони).

Ця багатовекторність господарської діяльності (виробництво, надання послуг, оренда, зовнішньоекономічна діяльність) формує складну структуру податкових зобов'язань, що вимагає скрупульозної організації обліку. На ДП «ВО «КАРПАТИ» організація обліку податку на прибуток передбачає не лише визначення фінансового результату за бухгалтерськими правилами, але й обов'язкове коригування цього результату на податкові різниці відповідно до вимог Податкового кодексу України (ПКУ), що є критичним для державних

підприємств. Складність обліку ПДВ також зростає через наявність різних видів операцій: оподатковуваних (продаж кабельної продукції, оренда), пільгових або таких, що мають особливий режим (наприклад, експортні операції, які оподатковуються за нульовою ставкою).

Саме така ефективна організація обліку розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ – з чітким розмежуванням операцій, правильним формуванням податкового кредиту та своєчасним нарахуванням зобов'язань – реалізована на ДП «ВО «КАРПАТИ» і дозволяє підприємству забезпечувати своєчасність та повноту надходжень до бюджету, підтримуючи свою фінансову стабільність у процесі трансформації діяльності. Методика обліку цих ключових податків на підприємстві базується на принципах, встановлених ПКУ та національними стандартами.

Діяльність підприємства регулюється комплексною та ієрархічною системою нормативно-правових актів, починаючи від Конституції та законів України і закінчуючи актами Президента, Кабінету Міністрів, наказами галузевого Концерну та власним Статутом. Ця правова основа не лише визначає межі господарської діяльності суб'єкта, але й безпосередньо формує вимоги до організації обліку розрахунків із бюджетом за податком на прибуток та ПДВ. Операційна самостійність Підприємства, що підтверджується веденням незалежного балансу та можливістю мати поточні і валютні рахунки, є необхідною умовою для повноцінного та своєчасного виконання всіх фіскальних зобов'язань.

Різноманітність операцій на ДП «ВО «КАРПАТИ» впливає на методику обліку податку на прибуток, вимагаючи чіткого розподілу загальновиробничих та адміністративних витрат для формування коректного фінансового результату, який потім підлягає коригуванню на податкові різниці. Крім того, наявність як оподатковуваних, так і потенційно пільгових чи експортних операцій (наприклад, виробництво продукції для автотранспортних засобів) ускладнює облік ПДВ. Це вимагає від Підприємства застосування різних ставок, а також чіткого механізму віднесення сум до податкового кредиту у відповідності до

цільового призначення придбаних товарів чи послуг. Таким чином, організація обліку податкових розрахунків є прямим відображенням виконання фіскальних вимог, встановлених на найвищому законодавчому рівні.

ДП «ВО «КАРПАТИ» функціонує як юридична особа відповідно до свого Статуту та законодавства України. Статутний капітал підприємства, сформований шляхом внесення Концерном нерухомого майна, коштів та інших активів, становить 38 597 753 грн 77 коп. Майно підприємства є державною власністю і закріплене за ним на праві господарського відання. Цей статус державного підприємства накладає специфічні вимоги на організацію обліку та аудиту, особливо у сфері розрахунків із бюджетом.

Протягом 2023–2024 рр. підприємство продовжує курс на масштабну модернізацію, спрямовану на оновлення виробничих потужностей. У рамках цієї програми було здійснено капітальний ремонт та реконструкцію цехів, що дозволило освоїти випуск низки нових виробів. Серед них ключове місце посідає кабельно-провідникова продукція та сучасні електронні компоненти, а також налагоджено виробництво світлодіодних виробів, металопластикових конструкцій, корпусних меблів та кованих виробів. Така диверсифікація діяльності та значні капітальні інвестиції безпосередньо впливають на базу оподаткування прибутком (через амортизацію та податкові різниці) та ускладнюють облік ПДВ. Позитивним наслідком модернізації є збереження та створення нових робочих місць, завдяки чому чисельність штату Підприємства утримується на рівні понад 3,6 тисяч осіб (рис. 2.1).

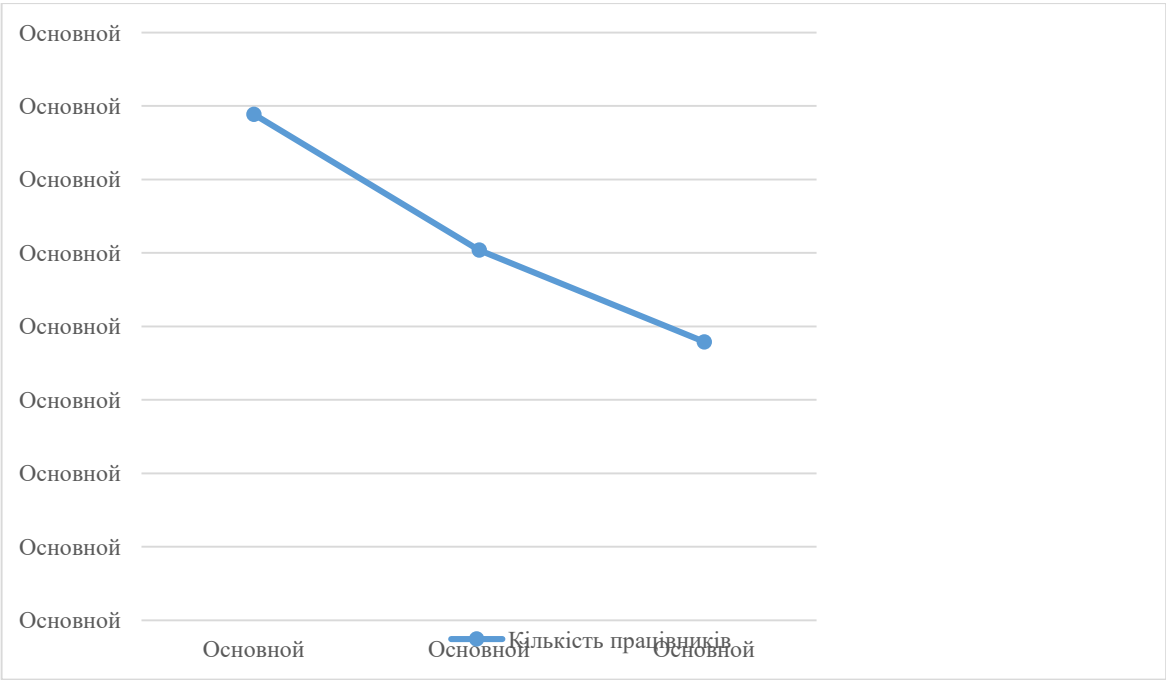

Рис. 2.1. Середня кількість працівників ДП «ВО «Карпати» у 2023-2024 рр.

На ДП «ВО «КАРПАТИ» за керівництво діяльністю відповідає Генеральний директор, під керівництвом якого працює ключовий управлінський персонал: Головний інженер, Заступник генерального директора з виробництва та Заступник генерального директора з фінансово-економічних питань. Саме останній несе основну відповідальність за фінансовий стан Підприємства, забезпечуючи фінансове планування та управління грошовими потоками, що безпосередньо впливає на своєчасність та повноту розрахунків із бюджетом. Безпосереднє відображення господарських операцій, формування податкових розрахунків та фінансової звітності здійснює Головний бухгалтер, який є ключовою особою в організації обліку податку на прибуток та ПДВ на підприємстві.

Для забезпечення безперервності виробничого процесу та його управління на ДП «ВО «КАРПАТИ» функціонує розгалужений функціональний апарат, у складі якого виділяються спеціалізовані структурні відділи. Організаційна структура управління є одним із найважливіших елементів внутрішнього середовища Підприємства, оскільки характеризується порядком взаємодії між органами управління та їхніми функціями. Нижче в таблиці 2.1 наведено основні

функціональні відділи, діяльність яких безпосередньо впливає на формування податкової бази та податкових зобов'язань.

Таблиця 2.1

Організаційна структура управління в ДП «ВО «КАРПАТИ»

Функціональний відділ	Основна сфера діяльності	Вплив на облік податків
Комерційний відділ	Збут продукції, реалізація товарів/послуг	Формування доходу, ПДВ-зобов'язань та бази податку на прибуток.
Відділ логістики	Закупівля сировини, транспортні операції	Облік витрат, податкового кредиту з ПДВ та формування собівартості.
Планово-економічний відділ (ПЕВ)	Планування та аналіз фінансових результатів	Формування планової бази для розрахунку податку на прибуток та оцінка податкового навантаження.
Відділ персоналу	Облік праці та нарахування заробітної плати	Розрахунки, пов'язані з ПДФО та військовим збором (у рамках податкових агентів).
Юридичний відділ	Правовий супровід договорів	Мінімізація податкових та юридичних ризиків, пов'язаних з оподаткуванням.
Відділ головного технолога	Технологічне забезпечення виробництва	Вплив на правильність калькулювання виробничої собівартості, що є ключовим для податку на прибуток.

Джерело: узагальнено автором.

Підприємство, самостійно визначаючи свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і штатний розпис. Структура ДП «ВО «КАРПАТИ» складається з багатьох взаємопов'язаних елементів. Одним із таких є бухгалтерія, яка забезпечує відображення господарських операцій, формує фінансову звітність підприємства і відіграє центральну роль у системі обліку та контролю податкових розрахунків (Додаток А).

Відповідно до облікової політики ДП «ВО «КАРПАТИ», концептуальною основою для обліку всіх фінансово-господарських операцій та формування фінансової звітності визнаються Національні положення (стандarti) бухгалтерського обліку (НП(С)БО). Підприємство залишає за собою право застосовувати положення Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), якщо вони забезпечують більш достовірне відображення активів, власного капіталу та зобов'язань, за умови, що це не суперечить чинному

законодавству України та вимогам НП(С)БО. Такий підхід забезпечує гнучкість обліку, необхідну для великого виробничого підприємства.

На ДП «ВО «КАРПАТИ» відповідальним за своєчасне затвердження та оприлюднення фінансової звітності є Генеральний директор, тоді як відповідальність за її своєчасну підготовку та подання на затвердження покладається на Головного бухгалтера. Організація та ведення бухгалтерського обліку, складання і подання звітності здійснюється спеціалізованим відділом бухгалтерського обліку та звітності.

Функції Головного бухгалтера, що безпосередньо впливають на облік податкових розрахунків, включають:

1. Забезпечення єдиних методологічних основ ведення як бухгалтерського, так і податкового обліку, а також складання та подання фінансової і податкової звітності.

2. Контроль за дотриманням вимог щодо документального оформлення господарських операцій в усіх структурних підрозділах, що є первинною основою для розрахунку ПДВ та податку на прибуток.

3. Забезпечення єдиного підходу до відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського та податкового обліку.

4. Організація проведення інвентаризацій активів та участі в оформленні матеріалів у разі виявлення нестач і надлишків, що може впливати на коригування податкових зобов'язань.

Податковий облік ПДВ, розрахунок податкових різниць для цілей обліку податку на прибуток та облік інших податків і зборів ведеться з безумовним дотриманням вимог Податкового кодексу України (ПКУ). Методологічні засади формування в обліку інформації про активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності здійснюється відповідно до НП(С)БО 17 «Податок на прибуток». Зважаючи на те, що річний дохід ДП «ВО «КАРПАТИ» перевищує 40 мільйонів гривень, податковим (звітним) періодом для підприємства є квартал. Це визначає строки подання податкової декларації

(протягом 40 календарних днів) та сплати податкового зобов'язання (протягом 10 календарних днів після граничного строку подання декларації).

В цілому, організація обліку на ДП «ВО «КАРПАТИ» побудована на чіткому розподілі відповідальності та дотриманні принципів, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Встановлена організаційна структура, на чолі з Головним бухгалтером, забезпечує дотримання єдиних методологічних основ ведення бухгалтерського і податкового обліку з акцентом на вимогах ПКУ та НП(С)БО 17. Це дає змогу Підприємству своєчасно подавати проміжну та річну фінансову звітність і забезпечувати правильне нарахування та сплату податкових зобов'язань із податку на прибуток та ПДВ відповідно до чинного законодавства, що є основою його фінансової дисципліни.

2.2 Методика обліку розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ

Фінансово-господарська діяльність підприємства нерозривно пов'язана з формуванням фінансових результатів, які є базою для нарахування податкових зобов'язань. Тому правильна організація методики обліку розрахунків з бюджетом за податком на прибуток та податком на додану вартість має важливе значення для забезпечення своєчасного й повного виконання податкових зобов'язань. Підприємства, що працюють за загальною системою оподаткування, зобов'язані вести як бухгалтерський, так і податковий облік, оскільки ці підсистеми виконують різні функції та ґрунтуються на відмінних підходах до визначення фінансового результату і бази оподаткування.

У ДП «ВО «Карпати» організація обліку розрахунків з бюджетом здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства. Для узагальнення інформації про суми податків, нарахованих до сплати або належних до отримання з бюджету, застосовується рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами». За кредитом цього рахунку відображаються нараховані податкові

зобов'язання, а за дебетом – суми сплачених платежів, податковий кредит, відшкодування з бюджету або списання заборгованостей.

Структура рахунку 64 передбачає використання відповідних субрахунків, що забезпечують розподіл інформації за видами податків:

- 641 «Розрахунки за податками» – використовується для відображення зобов'язань і розрахунків за основними податками, зокрема податком на прибуток та ПДВ;

- 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» – служить для узагальнення інформації щодо інших обов'язкових зборів;

- 643 «Податкові зобов'язання» – застосовується під час обліку сум ПДВ, нарахованих до сплати до бюджету;

- 644 «Податковий кредит» – використовується для обліку сум ПДВ, які включаються підприємством до податкового кредиту та можуть бути віднесені на зменшення податкових зобов'язань.

Такий розподіл дозволяє забезпечити системність та прозорість у відображенні розрахунків з бюджетом як за податком на прибуток, так і за податком на додану вартість, а також сприяє точності формування фінансової звітності та податкових декларацій.

Для відображення витрат, пов'язаних із нарахуванням податку на прибуток, на підприємстві використовується рахунок 98 «Податок на прибуток». За дебетом цього рахунку обліковується сума нарахованого податку, тоді як за кредитом – її списання на фінансовий результат у кореспонденції з рахунком 79 «Фінансові результати». У разі виникнення доходів, пов'язаних з податком на прибуток (наприклад, унаслідок коригувань або уточнень минулих періодів), такі операції також відображаються по кредиту рахунку 98.

При визначенні суми витрат або доходів із податку на прибуток у ДП «ВО «Карпати» враховуються як поточні, так і відстрочені податкові наслідки. Витрати або доходи з податку визнаються у звіті про фінансові результати, за винятком випадків, коли податкові зобов'язання або податкові різниці

виникають унаслідок операцій, відображених безпосередньо у складі власного капіталу. Це стосується, зокрема:

- операцій із дооцінки необоротних активів та інших операцій відповідно до П(С)БО, які збільшують власний капітал;
- об'єднання підприємств шляхом придбання, коли податковий ефект визнається у складі власного капіталу, а не у фінансових результатах.

У таких ситуаціях поточний та відстрочений податок визнаються змінами у власному капіталі з відповідною кореспонденцією рахунків обліку необоротних активів і відстрочених податкових зобов'язань або відстрочених податкових активів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Відображення відстрочених податкових зобов'язань в кореспонденції рахунків

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Дооцінка основного засобу	10 “Основні засоби”	411 “Дооцінка необоротних активів”	100 000, 00
2	Визнання відстроченого податкового зобов'язання (18% від суми дооцінки)	411 “Дооцінка необоротних активів”	54 “Відстрочені податкові зобов'язання”	18 000, 00
3	Уцінка основного засобу в межах резерву дооцінки	411 “Дооцінка необоротних активів”	10 “Основні засоби”	20 000, 00
4	Зменшення раніше створеного ВПЗ, пропорційне уцінці ($20\,000 \times 18\%$)	54 “Відстрочені податкові зобов'язання”	411 “Дооцінка необоротних активів”	3 600, 00

Джерело: створено автором.

Загальна сума витрат (або доходів) із податку на прибуток, що відображається у звіті про фінансові результати, визначається на основі облікового прибутку (збитку) і включає поточний податок та вплив відстрочених податкових активів і зобов'язань.

Оскільки підприємство є платником ПДВ, його діяльність також пов'язана з формуванням податкових зобов'язань та податкового кредиту. Облік ПДВ

здійснюється на субрахунках рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами», а саме:

- 643 «Податкові зобов'язання» – використовується для узагальнення сум ПДВ, що підлягають сплаті до бюджету за здійсненими операціями з постачання товарів чи послуг;

- 644 «Податковий кредит» – призначений для відображення сум ПДВ, сплачених або нарахованих у складі придбання товарів, робіт чи послуг, які дозволено включати до податкового кредиту відповідно до Податкового кодексу України.

Податкові зобов'язання виникають на дату першої події (отримання коштів або відвантаження товарів/послуг), а податковий кредит – на підставі зареєстрованих у Єдиному реєстрі податкових накладних документів. Наприкінці звітного періоду визначається сума ПДВ до сплати або до відшкодування, що відображається шляхом зіставлення податкових зобов'язань і податкового кредиту.

Якщо сума податкового кредиту перевищує податкові зобов'язання, підприємство має право на бюджетне відшкодування або перенесення кредиту на наступні податкові періоди. У разі перевищення зобов'язань над кредитом – різниця підлягає перерахуванню до бюджету.

Таким чином, одночасний облік податку на прибуток і ПДВ забезпечує комплексне відображення податкових розрахунків підприємства перед бюджетом, формування достовірних показників звітності та контроль правильності нарахування та сплати податків.

Відстрочені податкові активи відображаються на рахунку 17 «Відстрочені податкові активи», тоді як облік відстрочених податкових зобов'язань здійснюється на рахунку 54 «Відстрочені податкові зобов'язання». Застосування цих рахунків дає змогу коректно узагальнювати інформацію про різниці між бухгалтерським та податковим обліком, що підлягають перенесенню на майбутні звітні періоди.

Доходи або витрати з податку на прибуток визначаються шляхом узагальнення поточного податкового зобов'язання та впливу відстрочених податкових активів і зобов'язань. Розрахунок здійснюється за формулою 2.1:

$$ПП + ВПЗ - ВПА \text{ (2.1)}$$

- ПП – сума поточного податку на прибуток;
- ВПЗ – величина відстрочених податкових зобов'язань за звітний період;
- ВПА – сума відстрочених податкових активів за той самий період.

Процес визначення поточних та відстрочених податкових показників включає декілька послідовних етапів:

- проведення розрахунку та відображення в обліку поточного податку на прибуток, що підлягає сплаті до бюджету;
- встановлення податкової бази активів і зобов'язань на дату завершення звітного періоду;
- визначення тимчасових різниць між бухгалтерською та податковою базами оцінки активів і зобов'язань;
- обчислення розміру відстрочених податкових активів та відстрочених податкових зобов'язань, що формуються внаслідок цих тимчасових різниць;
- проведення контролю правильності визначення сум відстрочених податкових показників за кожним їх видом.

Поточний і відстрочений податок на прибуток відображаються у складі витрат або доходів залежно від отриманого результату. Якщо загальна величина поточного податку разом із сумою відстрочених податкових зобов'язань, зменшена на суму відстрочених податкових активів, має додатне значення – підприємство визнає витрати з податку на прибуток. Якщо ж результат є від'ємним, у звіті про фінансові результати відображається дохід з податку на прибуток.

Визнання відстроченого податку на прибуток залежить від характеру тимчасових різниць, що сформувалися на кінець звітного періоду. Якщо тимчасові різниці призводять до зменшення оподатковуваного прибутку в

майбутніх періодах, підприємство формує відстрочені податкові активи. У випадку, коли тимчасові різниці спричинять збільшення податкових зобов'язань у майбутньому, визнаються відстрочені податкові зобов'язання.

Сума відстрочених податкових активів або зобов'язань, що підлягає відображенню у поточному періоді, визначається як різниця між їх величиною на кінець та на початок звітного періоду. У ситуаціях, коли податкові наслідки виникають у результаті операцій, що безпосередньо відображаються на рахунках власного капіталу, і поточний, і відстрочений податок на прибуток визнаються змінами у складі власного капіталу. У такому разі відповідні суми кореспондують із рахунками обліку необоротних активів та рахунками обліку відстрочених податкових активів або зобов'язань.

Поточний податок на прибуток визнається зобов'язанням у тій сумі, яка підлягає сплаті до бюджету. Якщо фактично сплачена сума перевищує нараховане податкове зобов'язання, різниця формується як дебіторська заборгованість підприємства. Зменшення податку на прибуток, що відбувається за рахунок перенесення податкових збитків поточного або попередніх періодів, відображається у вигляді відстроченого податкового активу.

Паралельно з обліком податку на прибуток, підприємство здійснює розрахунки з бюджетом і за податком на додану вартість. На відміну від податку на прибуток, ПДВ не поділяється на поточні та відстрочені суми, однак також формує зобов'язання та активи, які впливають на фінансовий результат і відображення господарських операцій.

Важливо підкреслити, що хоча ПДВ не формує відстрочених податкових активів чи зобов'язань, його коректне відображення впливає на достовірність фінансової звітності та правильність визначення податкових платежів підприємства. Порушення в обліку ПДВ можуть призводити до викривлення фінансових результатів, аналогічно до помилок у формуванні податку на прибуток.

Згідно з п. 137.4 статті 137 Податкового кодексу України, декларація з податку на прибуток подається підприємствами щоквартально. Це узгоджується

з міжнародною практикою та положеннями МСФЗ, які передбачають відображення фінансової інформації на кожну звітну дату за справедливою вартістю. У зв'язку з цим відстрочені податкові активи та зобов'язання розраховуються й відображаються в обліку щоквартально.

Для розрахунку відстрочених податків застосовується ставка оподаткування, яка діятиме у періоді, коли очікується використання активу або погашення відповідного зобов'язання. Узагальнено сума відстроченого податкового активу на звітну дату визначається за формулою 2.2:

$$ВПА = TP \times C \quad (2.2)$$

- ВПА – відстрочений податковий актив,
- TP – тимчасові різниці, що підлягають вирахуванню,
- C – податкова ставка, яка діятиме у періоді реалізації різниць.

Аналогічно відстрочені податкові зобов'язання обчислюються за формулою 2.3:

$$ВПЗ = TP_o \times C \quad (2.3)$$

- TP_o – тимчасові різниці, що підлягають оподаткуванню.

Якщо на дату балансу очікуваний податковий прибуток є недостатнім для списання відповідного відстроченого податкового активу, його сума підлягає зменшенню. У разі поліпшення прогнозів щодо майбутнього прибутку підприємство здійснює відновлення раніше зменшеної суми. Таке відновлення проводиться способом «сторно», але в межах розміру очікуваного майбутнього податкового прибутку.

Додатково, у контексті аналізу податкових розрахунків підприємства, важливим елементом є податок на додану вартість. На відміну від податку на прибуток, ПДВ не формує тимчасових різниць, а отже не впливає на величину відстрочених податкових активів чи зобов'язань. Проте правильність обліку податкового кредиту та податкових зобов'язань з ПДВ безпосередньо впливає на фінансовий результат та ліквідність підприємства. Порівняльний аналіз показує, що:

- відстрочений податок на прибуток виникає внаслідок різниць між бухгалтерським та податковим обліком і відображається на рахунках 17 та 54;
- ПДВ функціонує як розрахунковий податок і відображається на рахунках 641 та 643, не створюючи відстрочених податкових різниць.

Таким чином, управлінський аналіз податкових розрахунків передбачає комплексне врахування як показників податку на прибуток, так і ПДВ, але їхній вплив на фінансову звітність має різний характер. Це дозволяє формувати більш точні прогнози та коректно оцінювати податкові ризики підприємства.

У процесі обліку податків підприємство регулярно відстежує податкові зобов'язання та податковий кредит з ПДВ, що впливає на формування сальдо рахунку 641. Аналіз цих операцій представлено у таблицях 2.2–2.6.

Таблиця 2.3

Облік податкових зобов'язань з ПДВ протягом року

Господарська операція	Дт	Кт
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ з реалізації	702/703	641/ПДВ
Сформовано податковий кредит з ПДВ за отриманими товарами/послугами	641/ПДВ	631, 685
Списано суму податкових зобов'язань з ПДВ після сплати	641/ПДВ	311
Відображено коригування податкових зобов'язань з ПДВ (розрахунки-коригування)	704	641/ПДВ

Таблиця 2.3 ілюструє облік податкового кредиту з ПДВ протягом року. Суми ПДВ, нараховані за придбаними товарами та послугами, відображаються на субрахунку 641/ПДВ та зменшують загальні податкові зобов'язання. У разі коригування податкового кредиту (зменшення) або його включення до первісної вартості необоротних активів відповідні суми відображаються на рахунку 644.

Таблиця 2.4 демонструє облік податкових зобов'язань з ПДВ протягом року, де нарахування податкових зобов'язань за операціями реалізації відображається через 641/ПДВ, а сплата ПДВ зменшує кредитове сальдо. Такі операції забезпечують своєчасне відображення поточних зобов'язань підприємства перед бюджетом

Таблиця 2.4

Облік податкового кредиту з ПДВ протягом року

Господарська операція	Д-т	К-т
Визнано податковий кредит за придбаними активами	641/ПДВ	631
Включено до складу валових витрат суму ПДВ, що не підлягає відшкодуванню	949	644
Коригування податкового кредиту (зменшення)	644	641/ПДВ
Віднесено ПДВ до складу первісної вартості необоротних активів (не відшкодовується)	10	644

Таблиця 2.5 показує взаємозв'язок ПДВ і розрахунків за податками через рахунок 641, де одночасно відображаються нараховані податкові зобов'язання з ПДВ та податок на прибуток. Це дозволяє контролювати загальне кредитове сальдо рахунку та забезпечує прозорість податкових операцій.

Таблиця 2.5

Взаємозв'язок ПДВ і розрахунків за податками через рахунок 641**«Розрахунки за податками»**

Господарська операція	Д-т	К-т
Відображено розрахунки з ПДВ на субрахунку 641/ПДВ	641/ПДВ	643
Відображено розрахунки з податку на прибуток на субрахунку 641	98	641
Перенесено сальдо податкових зобов'язань (ПДВ + податок на прибуток) на кінець періоду	791	641

У таблиці 2.6 наведено приклад впливу ПДВ на формування сальдо рахунку 641 з конкретними сумами. Як видно, кредитове сальдо збільшується на суму податкових зобов'язань з ПДВ, зменшується на суму податкового кредиту, а нарахований податок на прибуток також відображається на рахунку 641, не впливаючи на ПДВ. Після сплати ПДВ до бюджету кредитове сальдо коригується.

Таблиця 2.7 узагальнює взаємодію ПДВ та податку на прибуток у системі рахунку 641. Тут показано, що ПДВ формує короткострокові зобов'язання або дебіторську заборгованість за переплатою, тоді як податок на прибуток відображається окремо як поточне зобов'язання. Відстрочені податки (ВПА та ВПЗ) безпосередньо на 641 не впливають, але визначають майбутні податкові платежі.

Таблиця 2.6

**Приклад впливу ПДВ на формування сальдо рахунку 641
«Розрахунки за податками»**

Показник	Сума, грн	Вплив на рахунок 641
Податкові зобов'язання з ПДВ за операціями реалізації	+350 000	Збільшують кредитове сальдо 641/ПДВ
Податковий кредит з ПДВ за придбаними матеріалами і послугами	-210 000	Зменшує загальну суму податкових зобов'язань з ПДВ
Поточний податок на прибуток, нарахований за квартал	+95 000	Відображається на рахунку 641 (без впливу на ПДВ)
Сплачений ПДВ до бюджету	-300 000	Зменшує кредитове сальдо 641/ПДВ (перерахування коштів)

Таким чином, комплексний облік ПДВ і податку на прибуток, який відображено у таблицях 2.2–2.6, дозволяє контролювати загальне сальдо рахунку 641, своєчасно відображати податкові зобов'язання та податковий кредит, а також забезпечує достовірність фінансової звітності підприємства.

Таблиця 2.7

**Узагальнення взаємодії ПДВ і податку на прибуток у системі рахунку
641 «Розрахунки за податками»**

Вид податку	Субрахунок	Що відображає	Як впливає на баланс
Податок на додану вартість	641/ПДВ	Податкові зобов'язання та податковий кредит	Формує короткострокові зобов'язання або дебіторську заборгованість за переплатою
Податок на прибуток	641	Поточне зобов'язання зі сплати податку	Збільшує зобов'язання до моменту сплати
Відстрочені податки	17, 54	ВПА і ВПЗ	Не впливають на пряму на 641, але змінюють майбутні податкові платежі

Облік податку на прибуток та ПДВ на ДП «ВО «Карпати» організований комплексно та забезпечує своєчасне відображення податкових зобов'язань і податкового кредиту. Поточний податок на прибуток відображається на рахунку

98, відстрочені податкові активи та зобов'язання – на рахунках 17 та 54, а ПДВ – на субрахунках 641, 643 і 644.

Аналіз проведених операцій на ДП «ВО «Карпати» показав, що ефективно контролюється формування сальдо рахунків, відображаються податкові зобов'язання та податковий кредит з ПДВ, а також витрати та доходи з податку на прибуток. Такий підхід забезпечує достовірність фінансової звітності та мінімізацію податкових ризиків.

2.3. Напрями удосконалення обліку розрахунків за податками

Розрахунки за податками та обов'язковими платежами є ключовим елементом формування державного та місцевого бюджету. Через це податкові органи здійснюють постійний контроль за діяльністю підприємств, перевіряючи своєчасність нарахування та сплати податків. Працівники бухгалтерії, а також фахівці з фінансів стикаються з низкою проблем, пов'язаних із методикою визначення податкових зобов'язань, організацією документального оформлення та коректним відображенням у обліку нарахованих і сплачених сум. Раніше ДП «ВО «Карпати» доводилося адаптуватися до нового порядку подання звітності щодо нарахованого доходу працівників та утриманих податків, військового збору та єдиного соціального внеску. Сьогодні додаткові законодавчі ініціативи, спрямовані на зміну періодичності подачі звітів з квартальної на щомісячну, ускладнюють роботу бухгалтерів, що зумовлює необхідність удосконалення обліку розрахунків за податками та платежами як у теоретичному, так і практичному вимірі на підприємстві.

Основним податком для підприємств, що працюють на загальній системі оподаткування, є податок на прибуток. Фінансовий результат визначається як різниця між отриманими доходами та понесеними витратами. Якщо доходи перевищують витрати, підприємство отримує прибуток і зобов'язане сплатити податок на прибуток у розмірі 18% від його суми. У фінансовій звітності чітко розрізняють прибуток до оподаткування та після оподаткування.

У практиці ДП «ВО «Карпати» облік податку на прибуток здійснюється шляхом множення позитивного фінансового результату на ставку 18%. Сума податку відображається на рахунку 98 «Податок на прибуток», а при закритті рахунків витрат і доходів списується на рахунок 79 «Фінансові результати». Хоча рахунок 98 належить до класу 9 «Витрати діяльності», його назва не повністю відображає економічну сутність нарахованого податку, оскільки ця сума фактично зменшує чистий фінансовий результат підприємства, тобто є витратами. Деякі фахівці пропонують змінити назву рахунку 98, і ДП «ВО «Карпати» цілком підтримує таку пропозицію для більш точного відображення облікових операцій.

У процесі постачання продукції економічну сутність авансових платежів слід розглядати окремо. При реалізації продукції підприємство отримує передоплату, що відображається кореспонденцією рахунків: Дт 311 «Рахунки в банку» Кт 681 «Розрахунки з покупцями». Одночасно сума ПДВ фіксується на транзитному рахунку 643 «Податкове зобов'язання»: Дт 643 Кт 641. Після відвантаження продукції транзитний рахунок закривається через Дт 361 Кт 701 та Дт 701 Кт 643 (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Облік авансових платежів при реалізації продукції

Господарська операція	Дт	Кт	Сума, грн
Отримано передоплату від покупця	311	681	200 000,00
Відображено ПДВ на транзитному рахунку	643	641	36 000,00
Відвантажено продукцію, закрито транзитний рахунок	361	701	200 000,00
Списано ПДВ при постачанні	701	643	36 000,00

При цьому факт передоплати і постачання може відбуватися у різні періоди, що призводить до відображення податкового зобов'язання у складі активу балансу, що не відповідає економічній суті ПДВ.

Аналогічна ситуація виникає при видачі передоплати за придбання сировини та матеріалів. Підприємство ДП «ВО «Карпати» оформляє передоплату кореспонденцією: Дт 371 Кт 311, а ПДВ відображається на

транзитному рахунку 644 «Податковий кредит»: Дт 641 Кт 644. Після отримання матеріалів транзитний рахунок закривається через Дт 20 Кт 631 та Дт 644 Кт 631. Якщо звітність формується на момент передоплати, сума податкового кредиту потрапляє в пасив балансу, що суперечить економічному змісту ПДВ (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Облік авансових платежів при придбанні сировини та матеріалів

Господарська операція	Д-т	К-т	Сума, грн
Внесено передоплату постачальнику	371	311	150 000,00
Відображено ПДВ на транзитному рахунку	641	644	27 000,00
Отримано сировину, закрито транзитний рахунок	20	631	150 000,00
Списано ПДВ при отриманні матеріалів	644	631	27 000,00

Таким чином, транзитні рахунки 643 і 644 залишаються не закритими у певних випадках і потребують облікового відображення, що не завжди відповідає економічній суті податку. Вважається, що назви цих субрахунків є невдалими, і ДП «ВО «Карпати» підтримує думку про їхнє можливе перейменування для більш точного відображення операцій.

На підприємстві фахівці з обліку постійно шукають шляхи вдосконалення організації та методики обліку розрахунків за податками і платежами. Як уже зазначалося раніше, у ДП «ВО «Карпати» діє Наказ про облікову політику, який має організаційну та методичну складову. Проте наразі в наказі відсутній окремий розділ, присвячений порядку оподаткування діяльності підприємства. Оскільки фіскальна служба при перевірках насамперед аналізує положення цього наказу, його удосконалення шляхом додавання спеціального розділу з питань податкового обліку стане важливим інструментом захисту для бухгалтерії та забезпечить чіткість і прозорість податкових процедур. Узагальнені пропозиції щодо перейменування рахунків і субрахунків, що використовуються для обліку податкових розрахунків, наведено на рис. 2.3.

Дана схема вважається доцільною для покращення обліку податкових розрахунків, а саме з таких причин:

1. Перейменування рахунку 98 на «Витрати оподаткування» підкреслює його функцію – відображення саме витрат підприємства, а не зобов'язань перед бюджетом.

2. Нові назви рахунків 643 і 644 фокусуються на сутності операцій: податкові зобов'язання та податковий кредит, що формуються внаслідок авансових платежів.

3. Запропонована схема дає змогу окремо відстежувати податкові наслідки отриманих і виданих авансів, що є важливим для коректності звітності та контролю за нарахуваннями.

4. Така модернізація рахунків сприяє більшій узгодженості з міжнародною практикою, де інформація про податки систематизується за економічним змістом операцій.

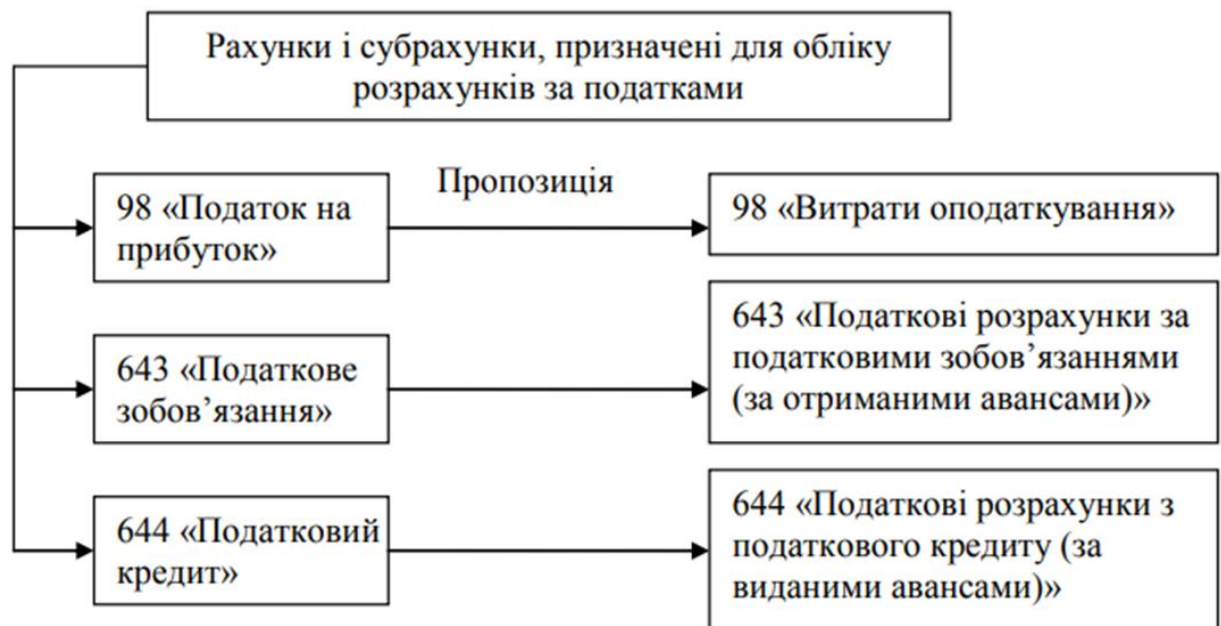

Рис. 2.3. Схема рахунків та субрахунків після удосконалення

Закордонна практика демонструє ефективність використання єдиного рахунку для обліку розрахунків за податками і платежами, однак це питання залишається дискусійним. Різні підходи є цілком виправданими, оскільки чинна методика нарахування та сплати податків не дозволяє повноцінно поєднати відображення нарахувань і розрахунків на одному рахунку. Об'єднання

інформації в межах єдиного рахунку вимагало б перегляду існуючого порядку ведення обліку, зокрема підходів до відображення витрат та кредиторської заборгованості підприємств. Узагальнені пропозиції з цього питання подано на рис 2.4.

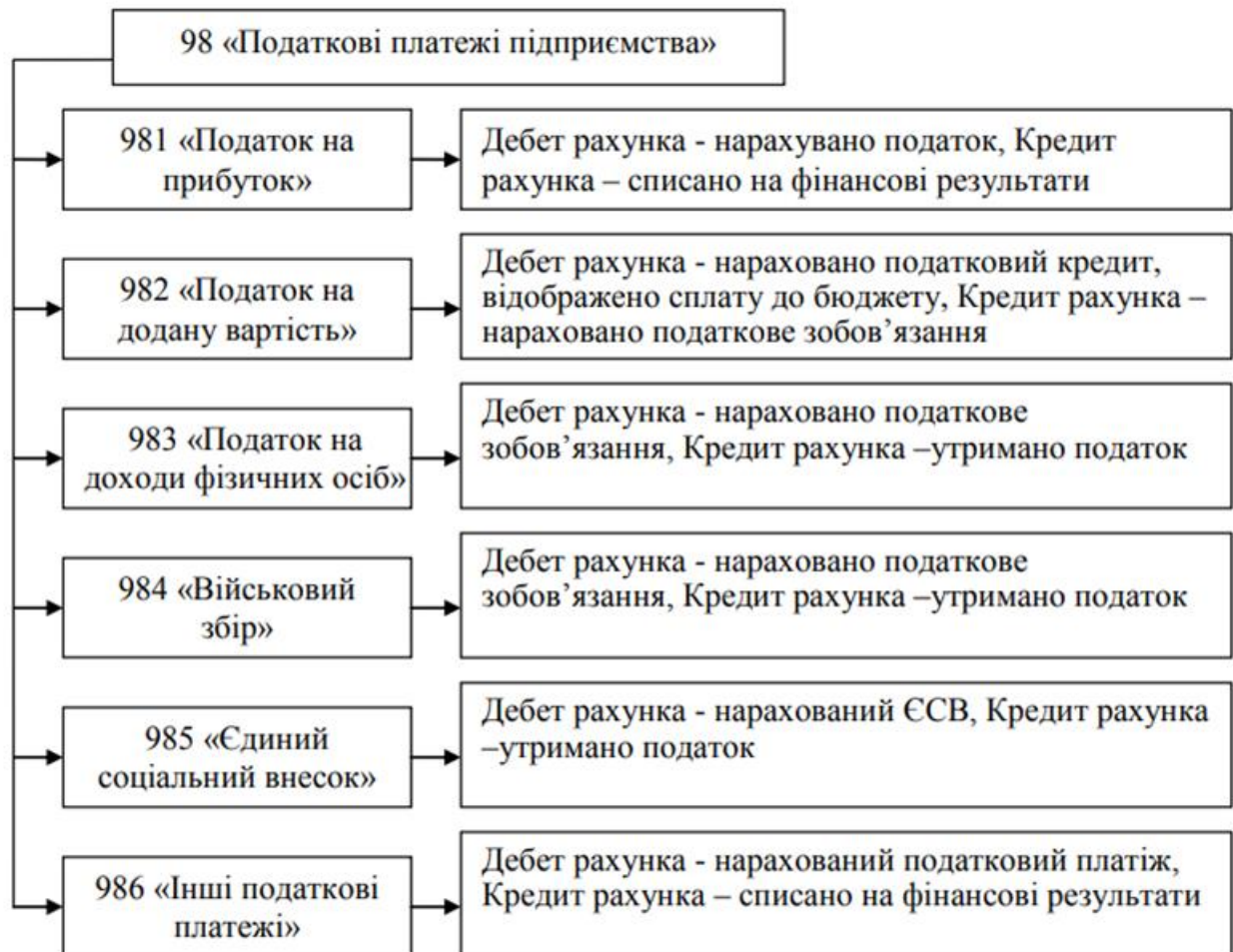

Рис. 2.4. Пропозиції щодо обліку розрахунків за податками на одному рахунку

У процесі роботи ДП «ВО «Карпати» виникає низка труднощів, пов'язаних із коректним відображенням податків у бухгалтерському обліку — як при нарахуванні податку на прибуток, так і при формуванні податкових зобов'язань та податкового кредиту внаслідок операцій передоплати. Використання транзитних рахунків 643 і 644 часто призводить до ситуацій, коли податкові суми тимчасово відображаються не в тих розділах балансу, що не відповідає економічній суті ПДВ. Крім того, рахунок 98 «Податок на прибуток» не повністю

передає зміст витрат на оподаткування, що ускладнює аналіз фінансового результату підприємства.

Для підвищення точності та прозорості податкового обліку пропонується перейменування ряду рахунків і введення уточнених формулювань, які краще відображають економічну природу операцій. Це стосується як обліку податку на прибуток, так і розрахунків за ПДВ у частині авансових платежів. Запропонована схема забезпечує більш адекватне групування інформації, спрощує контроль за нарахуваннями і розрахунками та відповідає сучасним підходам до організації обліку. Такі зміни є важливими для ДП «ВО «Карпати», оскільки дозволяють мінімізувати облікові ризики та підготувати підприємство до можливих змін у законодавчих вимогах щодо звітності та оподаткування.

Висновки до розділу 2

У процесі дослідження організації обліку податку на прибуток у ДП «ВО «Карпати» було встановлено, що підприємство здійснює нарахування та сплату податку відповідно до чинних норм податкового та бухгалтерського законодавства. Разом з тим аналіз показав, що окремі елементи методики облікового відображення податкових операцій потребують подальшого удосконалення. Центральним завданням бухгалтерії залишається коректне визначення фінансового результату до оподаткування, оскільки саме від нього безпосередньо залежить точність розрахунку податку на прибуток та формування достовірної фінансової звітності підприємства.

На підприємстві для відображення нарахованої суми податку використовується рахунок 98 «Податок на прибуток», який належить до класу витрат. Проте результати аналізу свідчать, що його чинна назва не повністю відповідає економічній природі цієї операції: податок на прибуток фактично є витратами діяльності, що зменшують чистий фінансовий результат, а не кредиторським зобов'язанням за своїм змістом. Саме тому пропозиція щодо перейменування цього рахунку на «Витрати оподаткування» є логічною,

аргументованою та спрямованою на забезпечення більш точного й зрозумілого відображення податкових операцій у системі бухгалтерського обліку.

Крім того, дослідження виявило, що процес обліку авансових платежів, пов'язаних з ПДВ, також потребує вдосконалення. Використання транзитних рахунків 643 і 644, які відображають податкові зобов'язання та податковий кредит у момент передоплати, призводить до ситуацій, коли ці суми потрапляють у баланс у періодах, що не відповідає економічному змісту податку на додану вартість. Аналіз показав, що така методика створює ризики некоректного формування показників активів і зобов'язань підприємства, тому в наукових джерелах обґрунтовується необхідність перегляду їх назв і функціонального призначення. ДП «ВО «Карпати» також підтримує пропозицію щодо уточнення назви цих рахунків, адже це сприятиме підвищенню прозорості та логічності облікових процедур.

У процесі дослідження було використано низку аналітичних таблиць і рисунків, що служили прикладом відображення облікових процесів на ДП «ВО «Карпати». Таблиці дали змогу продемонструвати порядок обліку авансових платежів, нарахування податку на прибуток та ПДВ, а також особливості формування податкових зобов'язань і податкового кредиту на практиці. Рисунки, у свою чергу, узагальнили пропозиції щодо вдосконалення структури рахунків і субрахунків, забезпечивши наочне представлення змін, необхідних для підвищення точності та прозорості податкового обліку. Використання цих візуальних матеріалів сприяло глибшому розумінню специфіки організації та методики обліку і аудиту розрахунків з бюджетом у ДП «ВО «Карпати» та підтвердило обґрунтованість запропонованих рекомендацій.

Узагальнюючи результати другого розділу, слід зазначити, що облік розрахунків з податку на прибуток та ПДВ у ДП «ВО «Карпати» організовано відповідно до нормативних вимог. Проте після проведеного аналізу підприємства пропонується внести зміни спрямовані на підвищення точності відображення операцій, зменшення ризиків викривлення податкової інформації

та забезпечення більшої відповідності облікових процедур економічному змісту податку.

РОЗДІЛ 3.

АУДИТ ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ТА ПДВ ДП «ВО «КАРПАТИ»

Особливості аудиту розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ

Фінансова звітність підприємства містить інформацію про взаємовідносини з бюджетом щодо податку на прибуток та податку на додану вартість. Ці дані є важливими не лише для внутрішнього управління, а й для зовнішніх зацікавлених користувачів, оскільки відображають дисципліну підприємства у сфері податкових розрахунків.

Основне завдання аудиторської перевірки податку на прибуток та ПДВ полягає у визначенні, чи відповідають дані декларації реальним господарським операціям та нормам податкового законодавства. Саме тому аудит розрахунків із бюджетом має ключове значення для ДП «ВО «Карпати», оскільки підприємство повинно забезпечити коректне формування податкових зобов'язань і своєчасну їх сплату.

Аудит у ДП «ВО «Карпати» проводиться щороку. Регулярну перевірку підприємства здійснює аудиторська компанія ТОВ «ІФ-АУДИТ», що забезпечує незалежну оцінку правильності формування податкових зобов'язань.

Метою перевірки є встановлення законності, достовірності та доцільності формування податку на прибуток і ПДВ, а також підтвердження правильності їх відображення в бухгалтерському та податковому обліку.

До основних завдань аудиту розрахунків з податку на прибуток та ПДВ належать:

- перевірка правильності визначення податкової бази;
- оцінка коректності розрахунку податкових зобов'язань;
- контроль дотримання строків подання звітності та сплати податку;
- аналіз можливих податкових ризиків;
- оцінка ефективності системи внутрішнього контролю за розрахунками з бюджетом.

Отже, визначення особливостей аудиту розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ можна досягти за допомогою детального аналізу підприємства, що й наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Результати аналізу особливостей аудиту розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ у ДП «ВО «Карпати»

Напрямок аналізу	Суть дослідження	Встановлені особливості / результати перевірки
Первинні документи	Оцінка правильності оформлення документів, що підтверджують доходи й витрати	Первинні документи наявні та оформлені; окремі операції потребують уточнення дат та реквізитів
Формування доходів	Перевірка повноти та достовірності відображення доходів у звітності	Доходи відображаються у повному обсязі; порушень методу визнання не виявлено
Формування витрат	Аналіз складу витрат та відповідності податковим вимогам	Основні витрати підтверджені документально; частина витрат потребує уточнення щодо податкових різниць
Методи оцінки доходів і витрат	Перевірка коректності оцінок, включаючи амортизацію	Амортизація розраховується за встановленими нормами; оцінки відповідають обліковій політиці
Декларація з податку на прибуток	Оцінка правильності заповнення декларації	Класифікація доходів та витрат відповідає вимогам ПКУ; незначні ризики пов'язані з різницями
Розрахунок податку	Перевірка ставки, бази та коректності розрахунків	Податок розрахований правильно; випадків неправильного застосування ставки не виявлено
Дотримання строків сплати та подання звітності	Аналіз своєчасності подання декларацій	Підприємство дотримується строків; випадків прострочення не зафіксовано
Система внутрішнього контролю	Оцінка ефективності контролю за податковими розрахунками	Система контролю функціонує, але потребує посилення автоматизації та деталізації процедур
Податкові ризики	Ідентифікація можливих ризикових моментів	Основні ризики – помилки в обліку різниць та людський фактор при формуванні декларацій
Періодичність аудиту	Оцінка регулярності аудиторських перевірок	Перевірка проводиться щороку ТОВ «ІФ-АУДИТ»
Напрямок аналізу	Суть дослідження	Встановлені особливості / результати перевірки

У процесі аудиту розрахунків з податку на прибуток аудитор повинен детально відтворити весь шлях формування показників декларації, але у

зворотному порядку. Лише після такого поетапного аналізу він може сформулювати виважену та обґрунтовану думку щодо достовірності податкової звітності підприємства.

З цією метою дані, відображені у декларації з податку на прибуток, умовно поділяють на кілька ключових блоків:

- доходи підприємства;
- витрати;
- фінансовий результат до оподаткування;
- податкове зобов'язання з податку на прибуток.

Далі кожен із зазначених блоків деталізується на статті, що конкретизуються у відповідних додатках до декларації. Кожна стаття пов'язана з певними бухгалтерськими рахунками, а рахунки – з первинними документами, які підтверджують факт здійснення господарських операцій. Саме ці документи є базою для формування оподатковуваних доходів та витрат, а також для визначення сум, які не можуть зменшувати об'єкт оподаткування.

Такий підхід називають дезагрегацією податкової декларації, який вдалось охарактеризувати поетапно в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Етапи дезагрегації податкової декларації з податку на прибуток у процесі аудиту ДП «ВО «Карпати»

Етап дезагрегації	Зміст етапу	Результати та призначення
1. Первинна дезагрегація	Поділ декларації на блоки (доходи, витрати, фінрезультат, податок). Зіставлення показників зі статтями та рахунками обліку.	Встановлення структури декларації та відповідності між податковими й обліковими даними.
2. Формування пробної декларації	Створення декларації на основі оборотів бухгалтерських рахунків та порівняння з офіційною декларацією підприємства.	Виявлення помилок, податкових різниць і некоректних облікових записів.
3. Поглиблена дезагрегація операцій	Перевірка конкретних господарських операцій і первинних документів.	Підтвердження реальності операцій та коректності формування об'єкта оподаткування.

Аудиторська перевірка господарських операцій на рівні первинних документів має на меті встановити, наскільки коректно ці операції відповідають принципам формування доходів і витрат, визначеним податковим законодавством. Для цього аудитор детально аналізує обороти за відповідними

рахунками бухгалтерського обліку, адже саме вони є інформаційною основою для заповнення декларації з податку на прибуток.

Такий підхід до деталізації показників декларації отримав назву «сегментація аудиту». Під час перевірки фінансової звітності ДП «ВО «Карпати» сегменти аудиту формуються відповідно до господарських циклів підприємства, кожен з яких пов'язаний із певними групами рахунків обліку. Це дозволяє системно оцінити правильність формування доходів, витрат та фінансового результату.

Господарські операції підприємства згруповуються у такі взаємопов'язані цикли:

- цикл придбання та витрат – охоплює операції із закупівлі матеріалів, комплектуючих та послуг, а також формування відповідних витрат;
- виробничий цикл – відображає процес виготовлення продукції, виконання робіт і нарахування виробничих витрат;
- цикл реалізації та отримання доходів – включає операції зі збуту продукції, формування доходів та розрахунків із покупцями;
- фінансово-інвестиційний цикл – охоплює операції з руху капіталу, фінансових інвестицій, кредитних та інших фінансових ресурсів.

Такий поділ дозволяє аудитору всебічно оцінити достовірність інформації, яка впливає на формування об'єкта оподаткування податком на прибуток, а також встановити можливі ризикові ділянки обліку.

Аудиторська практика свідчить, що використання методу направленого тестування, який базується на аналізі господарських циклів підприємства, суттєво підвищує результативність перевірки правильності формування показників податку на прибуток. Суть цього методу полягає у дослідженні кредитових оборотів рахунків, що відображають витрати за окремими господарськими циклами, та дебетових оборотів рахунків, які формують дохідну частину.

Для кожного циклу діяльності аудитори виокремлюють найбільш характерні, повторювані операції, що мають найбільший вплив на розмір

оподатковуваного прибутку. Подальше направлене тестування цих типових операцій дозволяє швидко й обґрунтовано оцінити правильність відображення доходів і витрат. Такий підхід допомагає зосередитися на тих ділянках обліку, які є найбільш ризиковими, скоротивши загальний час проведення аудиту та підвищивши його точність.

У межах аудиту податку на прибуток ДП «ВО «Карпати» метод направленого тестування дає змогу простежити відповідність господарських операцій вимогам податкового законодавства шляхом зіставлення оборотів рахунків із показниками декларації. Особлива увага приділяється перевірці витрат на предмет можливого завищення, а доходів – на предмет заниження, оскільки саме такі викривлення найчастіше впливають на кінцевий фінансовий результат та суму податкових зобов'язань.

Узагальнюючи результати розглянутого пункту, можна зазначити, що застосування дезагрегації податкової декларації, сегментації господарських циклів та методу направленого тестування забезпечує системний, структурований і ефективний підхід до аудиту розрахунків з бюджетом з податку на прибуток на ДП «ВО «Карпати». Така методика дозволяє аудитору комплексно простежити шлях формування доходів і витрат – від первинних документів до підсумкових показників декларації, своєчасно виявляти помилки, оцінювати податкові ризики й підтверджувати повноту та достовірність даних. У результаті підвищується якість внутрішнього контролю підприємства та мінімізуються ризики податкових порушень.

Аналіз розрахунків за податками та їх впливу на фінансові результати діяльності підприємства

В умовах сучасної ринкової економіки аналіз розрахунків із бюджетом є важливою складовою фінансового управління підприємством, оскільки податкові платежі займають значну частку у структурі обов'язкових відрахувань. Їх розмір визначається як результатом фінансових результатів підприємства, так

і обсягами реалізації продукції на території України. Проведення такого аналізу дає змогу своєчасно виявити проблемні зони, оцінити податкове навантаження та ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення.

На ДП «ВО «Карпати» функцію організації та здійснення аналізу розрахунків з бюджетом виконує головний бухгалтер, який відповідає за повноту, своєчасність і правильність формування аналітичних даних, а також контролює своєчасність виконання податкових зобов'язань (рис. 3.1).

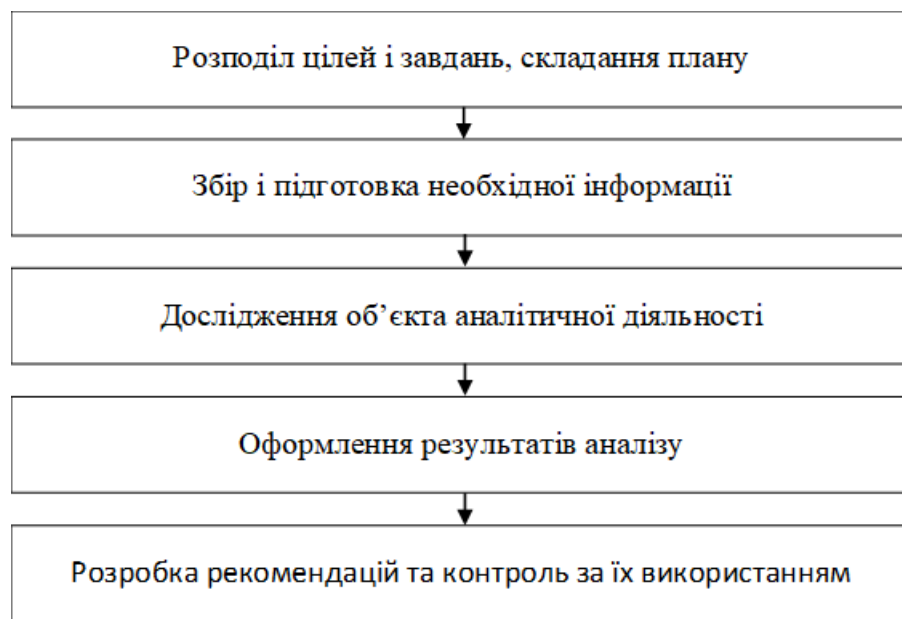

Рис. 3.1. Етапи проведення аналітичних робіт у ДП «ВО «Карпати»

Метою аналізу розрахунків із бюджетом з податку на прибуток та ПДВ є:

- забезпечення контролю за точним і своєчасним виконанням підприємством своїх податкових зобов'язань;
- оцінка фінансової стійкості підприємства з позиції податкових ризиків та навантаження;
- виявлення внутрішніх резервів для оптимізації податкових платежів без порушення вимог законодавства;
- формування обґрунтованих управлінських рішень щодо вдосконалення податкової політики підприємства.

До ключових завдань аналізу розрахунків із бюджетом з податку на прибуток та ПДВ на ДП «ВО «Карпати» належать:

- дослідження динаміки та структури податкових платежів за звітний період та визначення тенденцій їх зміни;
- встановлення причин виникнення податкової заборгованості (за наявності) та розробка заходів щодо її усунення;
- оцінка результативності діючої податкової політики підприємства та її впливу на фінансову стабільність;
- порівняння показників податкового навантаження з аналогічними промисловими підприємствами для визначення конкурентної позиції;
- аналіз ступеня впливу податкових нарахувань на фінансовий результат діяльності підприємства;
- проведення податкового планування на 2022–2024 роки з метою оптимізації майбутніх зобов'язань;
- контроль правильності застосування норм податкового законодавства у процесі формування податку на прибуток.

Основними джерелами інформації для проведення аналізу є:

- облікова політика підприємства;
- звіт про фінансові результати;
- податкова декларація з податку на прибуток за 2022–2024 рр.;

Комплексний фінансовий аналіз, який забезпечує ефективне управління податковими платежами на ДП «ВО «Карпати», включає три взаємопов'язані напрями:

- ретроспективний аналіз – вивчення змін податкових платежів за попередні роки (2022–2024), оцінка причин коливань та тенденцій;
- оперативний аналіз – контроль поточної своєчасності сплати податку на прибуток та коректності здійснених нарахувань;
- стратегічний аналіз – прогнозування податкового навантаження на 2024 рік і формування стратегії його оптимізації відповідно до планів розвитку підприємства.

Такий підхід дозволяє забезпечити контрольованість податкових процесів, знизити ризики та підвищити фінансову ефективність підприємства. Саме тому вдалось провести аналіз динаміки податкових розрахунків ДП «ВО «Карпати» за 2022–2024 рр., який наведено в таблиці 3.3. Дані дозволяють оцінити зміни доходів підприємства, загальної суми сплачених податків, у тому числі податку на прибуток та податку на додану вартість (ПДВ). Включення до аналізу показників ПДВ дає змогу визначити динаміку податкового кредиту та податкових зобов'язань, а також їх вплив на ліквідність і операційну діяльність підприємства. На основі представлених показників можна простежити тенденції розвитку підприємства, визначити коливання податкових платежів та їхній вплив на прибутковість діяльності.

Таблиця 3.3

Показники динаміки розрахунків ДП «ВО «Карпати» та податкового навантаження підприємства за 2022-2024 рр.

Показники	2022	2023	+/-	2024	+/-
Доходи, тис. грн.	786 382	508 386	-277 996	564 199	55 813
Загальна сума сплачених податків та зборів, тис. грн.	220 425	148 927	-71 498	155 069	6 142
Прибуток, тис. грн.	7 141	21 819	14 678	20 663	-1 156
Податок на прибуток, тис. грн.	1 323	3 899	2 576	5 311	1 412
Податкове навантаження з податку на прибуток	0,17%	0,77%	0,6%	0,94%	0,17%
ПДВ (розраховано), тис. грн	154 300	104 250	-50 050	108 550	4 300

Аналізуючи дані таблиці, можна відзначити суттєві зміни у фінансово-податкових показниках ДП «ВО «Карпати» у період 2022-2024 рр. У 2023 р. підприємство зазнало значного скорочення доходів порівняно з 2022 р. – на 277 996 тис. грн.

Змінилась і сума податкових платежів: у 2023 р. загальний обсяг сплачених податків і зборів зменшився на 71 498 тис. грн порівняно з 2022 р., однак уже у 2024 р. спостерігається приріст на 6 142 тис. грн. На тлі таких коливань фінансовий результат демонструє зворотну динаміку: прибуток у 2023 р. зріс на

14 678 тис. грн у порівнянні з 2022 р., тоді як у 2024 р. дещо знизився – на 1 156 тис. грн.

Сума податку на прибуток повністю відповідає тенденціям зміни фінансового результату. Так, підприємство сплатило:

- 1 323 тис. грн у 2022 р.,
- 3 899 тис. грн у 2023 р.,
- 5 311 тис. грн у 2024 р.

Зростання податкових зобов'язань свідчить про збільшення оподатковуваного прибутку та покращення фінансової результативності діяльності підприємства. Попри це вдалось візуально відобразити динаміку розрахунків податку на прибуток та ПДВ (рис. 3.2).

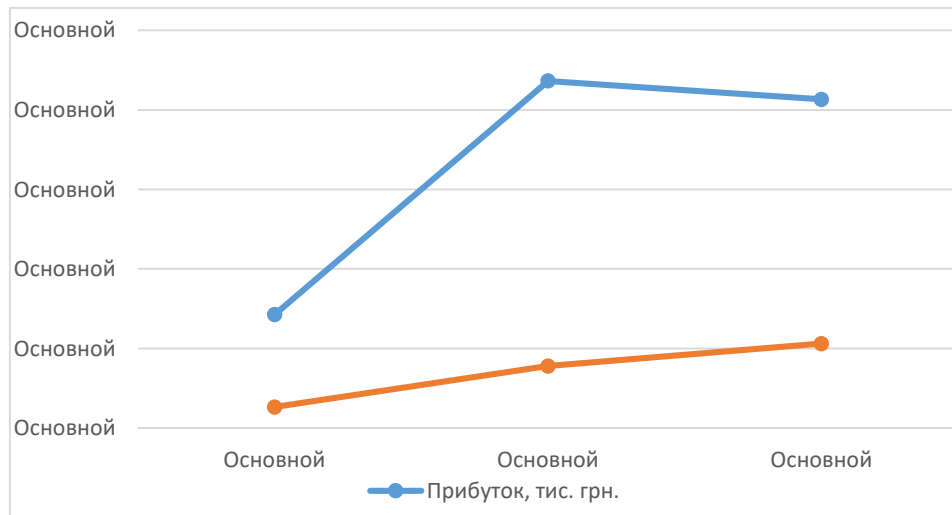
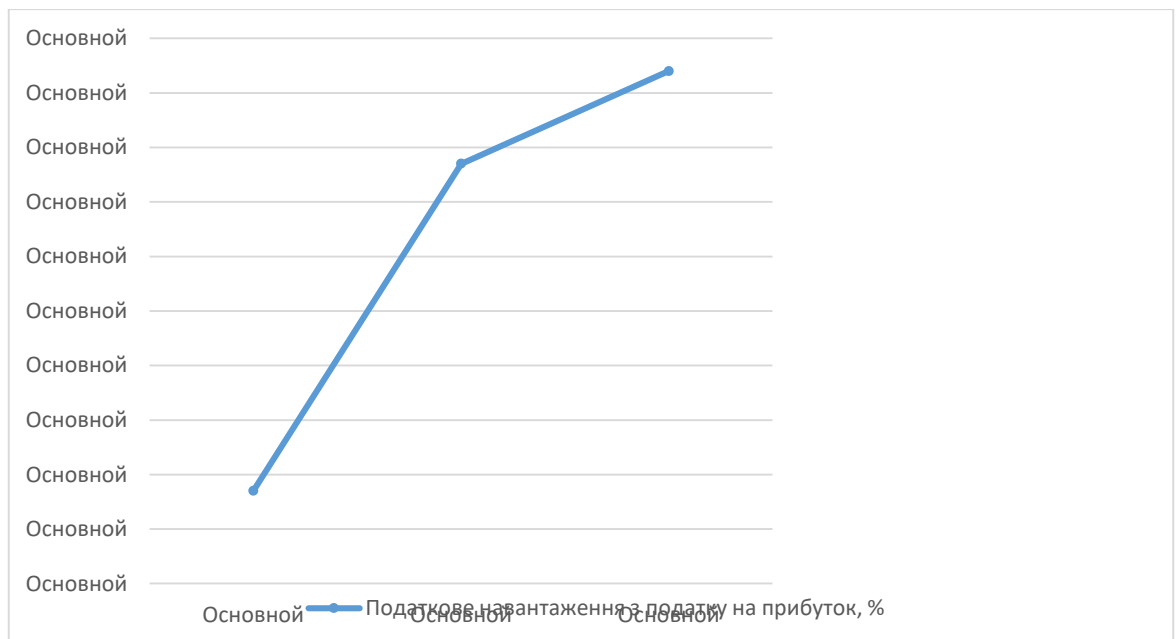

Рис. 3.2. Динаміка розрахунків з податку на прибуток та ПДВ ДП «ВО «Карпати», тис. грн.

Аналізуючи дані таблиці та динаміку (рис.3.3) показників за 2022-2024 рр., можна помітити, що зниження доходів у 2023 р. на тлі зростання прибутку суттєво вплинуло на рівень податкового навантаження з податку на прибуток. Якщо у 2022 р. податкове навантаження становило лише 0,17%, то у 2023 р. воно різко підвищилося до 0,77%, що свідчить про зростання частки податкових витрат у структурі фінансового результату. У 2024 р. цей показник продовжив

тенденцію зростання та досяг 0,94%, що підтверджується графічними даними і відображає збільшення оподатковуваної бази підприємства.

**Рис. 3.3. Графік податкового навантаження з податку на прибуток
ДП «ВО «Карпати», %**

Проведений аналіз розрахунків з бюджетом за податком на прибуток та податком на додану вартість свідчить, що податкові платежі є одним із ключових чинників, які впливають на фінансову стабільність та результативність діяльності ДП «ВО «Карпати». Упродовж 2022–2024 рр. підприємство демонструвало неоднозначну динаміку доходів та витрат, що відобразилося і на сумі податкових зобов’язань, і на чистому прибутку.

У 2023 р. підприємство зазнало суттєвого скорочення доходів, однак завдяки ефективнішому використанню ресурсів, оптимізації витрат та перегляду внутрішніх процесів рівень прибутковості значно зріс. Це призвело до збільшення податку на прибуток, сума якого у 2023–2024 рр. була вищою порівняно з попереднім періодом. У 2024 р. доходи частково відновилися, проте прибуток дещо знизився, що вплинуло на стабілізацію, але не на скорочення податкового навантаження.

Податок на додану вартість, як основний вид непрямого оподаткування, також відіграє суттєву роль у фінансових потоках підприємства. ПДВ

безпосередньо впливає на оборотний капітал, оскільки формує додаткові потреби у фінансових ресурсах для своєчасного виконання зобов'язань перед бюджетом. Для підприємства промислового типу, такого як ДП «ВО «Карпати», ПДВ може суттєво впливати на ліквідність, а затримки у відшкодуванні податку – обмежувати можливості інвестування та оновлення виробничих потужностей.

Отже, податкові зобов'язання за податком на прибуток та ПДВ справляють відчутний вплив на фінансові результати ДП «ВО «Карпати». Зростання податкового навантаження зменшує чистий прибуток та стримує інвестиційний потенціал підприємства, що вимагає впровадження ефективної податкової політики, регулярного аналізу податкових ризиків та оптимізації структури витрат. Комплексний підхід до управління податковими платежами дозволить підприємству зберігати фінансову стійкість, мінімізувати податкові ризики та підтримувати конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Проблемні аспекти у розрахунках з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ та шляхи їх вирішення

Ефективна система бухгалтерського обліку на підприємстві є основою для здійснення належного контролю за господарськими операціями, у тому числі за правильністю розрахунків з бюджетом. На ДП «ВО «Карпати» контроль податкових зобов'язань має особливо важливе значення, оскільки своєчасність і повнота сплати податку на прибуток та ПДВ безпосередньо впливають на фінансову стабільність підприємства та мінімізують ризики податкових правопорушень.

Організація внутрішнього контролю за податками потребує чіткої регламентації. На підприємстві відповідальність за перевірку правильності формування податкових зобов'язань покладається на бухгалтерську службу, зокрема на головного бухгалтера, який здійснює контроль достовірності показників декларацій перед їх поданням. Внутрішній контроль реалізується

здебільшого у формі вертикального контролю, що базується на взаємодії «головний бухгалтер – бухгалтери структурних підрозділів».

Разом із тим встановлено, що формальний механізм контролю за розрахунками з бюджетом за окремими податками недостатньо структурований. Зокрема, відсутній окремий відповідальний підрозділ чи посадова особа, яка б систематично здійснювала цілеспрямований контроль за податком на прибуток і ПДВ, що підвищує ризик технічних помилок, несвоєчасного коригування податкових даних та податкових ризиків. Існуюча інвентаризаційна комісія не здійснює перевірку стану розрахунків з бюджетом, що також звужує можливості контролю.

З огляду на специфіку діяльності ДП «ВО «Карпати», великий обсяг виробничих операцій та значний документообіг, доцільним є розширення системи внутрішнього контролю, зокрема шляхом упровадження елементів податкового аутсорсингу або tax-advising (консалтингового супроводу). Це дозволить знизити навантаження на бухгалтерську службу, підвищити якість податкового адміністрування та мінімізувати ризики штрафних санкцій.

Узагальнено основні проблемні аспекти системи контролю розрахунків з бюджетом на ДП «ВО «Карпати» та пропонує можливі напрями їх усунення (табл. 3.4). Виділені недоліки свідчать про потребу вдосконалення внутрішнього контролю, оптимізації перевірочних процедур, зниження ризику технічних помилок у податкових розрахунках та підвищення якості аналітичного супроводу операцій з податку на прибуток і ПДВ. Запропоновані заходи дозволяють підвищити ефективність податкового адміністрування та мінімізувати ризики фінансових порушень.

Таблиця 3.4

**Основні проблемні аспекти контролю розрахунків з бюджетом та
можливі шляхи вирішення на ДП «ВО «Карпати»**

Проблемний аспект	Сутність проблеми	Можливі шляхи вирішення
Недостатня формалізація внутрішнього контролю	Відсутній окремий відповідальний контролер за податком на прибуток та ПДВ	Створення внутрішнього регламенту контролю, призначення відповідальної особи

Вертикальний контроль обмежених	Головний бухгалтер здійснює перевірку вибірково через високе навантаження	Перерозподіл функцій, введення додаткової штатної одиниці або аутсорсинг
Високий ризик технічних помилок у податкових розрахунках	Великий обсяг первинних документів та складність обліку	Автоматизація податкових процесів, використання спеціалізованих програм
Відсутність системного контролю за ПДВ	Не проводиться регулярний аналіз податкових накладних і ризиковості контрагентів	Впровадження щомісячної перевірки ПДВ-операцій, моніторингу ризикових постачальників
Недостатня участь інвентаризаційної комісії	Комісія не аналізує стан розрахунків з бюджетом	Розширення функцій комісії, включення контролю за податковими розрахунками

Запропоновані варіанти удосконалення контролю за розрахунками з бюджетом передбачають використання зовнішніх інструментів забезпечення податкової дисципліни. Одним із таких інструментів є податковий едвайзинг. Він передбачає співпрацю підприємства зі спеціалістом-консультантом, який надає професійні послуги з питань оподаткування та працює відповідно до вимог Міністерства фінансів України. Перевагою цього підходу є можливість залучення висококваліфікованого фахівця без необхідності створення додаткової штатної одиниці. Водночас недоліком є те, що рішення податкового едвайзера не підлягають оскарженню.

Альтернативою є податковий аутсорсинг, який передбачає передачу функції контролю за податковими розрахунками аудиторській або консалтинговій компанії. Для ДП «ВО «Карпати» це може бути ефективним рішенням завдяки таким перевагам, як оплата лише фактично отриманих послуг, зменшення витрат на утримання внутрішнього податкового контролера (у тому числі економія на ПДФО, ЄСВ та військовому зборі), а також можливість оптимізації податкових зобов'язань у межах законодавства. До недоліків належить вища вартість професійних послуг, однак з огляду на масштаб підприємства та складність податкового адміністрування такі витрати є економічно обґрунтованими.

Для забезпечення ефективності внутрішнього контролю розрахунків із бюджетом важливо дотримуватися чіткої логіки та послідовності контрольних дій. Внутрішній контрольний процес доцільно поділяти на чотири стадії:

1. Підготовча (організаційна) – визначення об'єкта та предмета контролю щодо податку на прибуток, ПДВ та інших платежів; формування плану та програми контролю.

2. Методична (дослідна) – проведення документальної перевірки, визначення необхідних контрольних процедур, оформлення проміжних результатів.

3. Заключна – аналіз фактичних та документальних даних, формування висновків, розробка пропозицій щодо усунення виявлених порушень і підвищення якості обліку.

4. Інспекційна – перевірка виконання рекомендацій, контроль за усуненням недоліків і недопущенням аналогічних помилок надалі.

З метою систематизації процесу контролю та підвищення його якості необхідно здійснювати планування контрольних процедур. Для цього складається План-графік контролю розрахунків з бюджетом, у якому фіксуються контрольовані податки (зокрема податок на прибуток та ПДВ), періодичність перевірок, відповідальні особи, терміни виконання та перелік основних заходів контролю.

Для підвищення якості внутрішнього контролю та своєчасного виявлення можливих помилок доцільно застосовувати спеціалізовані робочі документи, що забезпечують системний підхід до перевірки розрахунків з ПДВ. Основними завданнями головного бухгалтера під час контролю операцій з ПДВ є:

- оцінка відповідності ведення обліку нормам чинного податкового законодавства;
- перевірка правильності формування податкового кредиту та коректності його відображення в обліку;
- контроль за визначенням податкових зобов'язань і своєчасною реєстрацією податкових накладних в ЄРПН.

Розроблені робочі форми для внутрішнього контролю розрахунків з ПДВ, адаптовані під діяльність підприємства, наведено у таблицях 3.5 та 3.6, що дає змогу структуровано оцінити коректність визначення податкового кредиту та податкових зобов'язань.

Таблиця 3.5

**Правильність визначення податкового кредиту ДП «ВО «Карпати»
за 1 квартал 2024 р.**

Податковий кредит	За даними підприємства, тис. грн		За даними внутрішнього контролю, тис. грн		Відхилення, тис. грн	
	База оподаткування	ПДВ	База оподаткування	ПДВ	База оподаткування	ПДВ
Придбання товарів/послуг та необоротних активів на території України	920	184	920	184	—	—
Погашені податкові векселі	140	28	120	24	20	4
Коригування податкового кредиту	18	3,6	18	3,6	—	—
Усього	1 078	215,6	1 058	211,6	20	4

Таблиця 3.6

**Правильність визначення податкового зобов'язання ДП «ВО
«Карпати» за 1 квартал 2024 р.**

Податкові зобов'язання	За даними підприємства, тис. грн		За даними внутрішнього контролю, тис. грн		Відхилення, тис. грн	
	База оподаткування	ПДВ	База оподаткування	ПДВ	База оподаткування	ПДВ
Операції, що оподатковуються за основною ставкою	1 310	262	1 310	262	—	—
Коригування податкових зобов'язань	42	8,4	42	8,4	—	—
Усього	1 352	270,4	1 352	270,4	—	—

Запропоновані робочі документи внутрішнього контролю забезпечують можливість комплексно охопити ключові елементи формування розрахунків з податком на додану вартість на ДП «ВО «Карпати». Їх застосування дозволяє контролеру детально перевірити правильність, своєчасність і законність відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку, що формують податковий кредит та податкові зобов'язання.

Використання таких інструментів сприятиме вдосконаленню внутрішнього контролю підприємства за податками і платежами, оскільки завчасне виявлення та усунення відхилень дає можливість уникнути штрафних санкцій, блокування податкових накладних чи виникнення податкового боргу. Запропоноване організаційно-методичне забезпечення значно полегшує реалізацію контрольної функції бухгалтерського обліку та робить процес управління податковими розрахунками більш прозорим, системним і керованим.

Отже, аналіз організації податкових розрахунків на ДП «ВО «Карпати» показав, що основні проблемні аспекти пов'язані з недостатньою формалізацією процесу внутрішнього контролю, надмірною концентрацією контрольних функцій в руках головного бухгалтера, відсутністю регламентованих робочих процедур та ризиком помилок при визначенні податкового кредиту і податкових зобов'язань. Наявність цих недоліків підвищує ймовірність помилок у податковій звітності та, відповідно, збільшує ризики фінансових санкцій.

Запропоновані шляхи вдосконалення – запровадження структурованого внутрішнього контролю, використання робочих документів для перевірки ПДВ, формування плану-графіка контролю та можливе застосування податкового аутсорсингу або едвайзингу – дозволяють суттєво зменшити ймовірність порушень, підвищити якість податкового адміністрування та забезпечити своєчасність і коректність формування податкових розрахунків.

У результаті реалізація таких заходів сприятиме підвищенню податкової дисципліни, мінімізації податкових ризиків, зміцненню фінансової стабільності підприємства та забезпеченню прозорості взаємовідносин з бюджетом.

Висновки до розділу 3

У ході дослідження особливостей аудиту, аналізу та контролю розрахунків з бюджетом з податку на прибуток і ПДВ на ДП «ВО «Карпати» було встановлено, що податкові платежі є вагомим складовою фінансових взаємовідносин підприємства з державою, а правильність їх обліку та своєчасність сплати безпосередньо впливають на фінансову стабільність та податкову безпеку підприємства. Аналіз теоретичних засад аудиторської перевірки показав, що аудит розрахунків з податку на прибуток і ПДВ потребує системного підходу, який передбачає перевірку кожного етапу формування податкових показників – від первинного документування до відображення у податковій звітності. Застосування методів дезагрегації, направленої тестування та сегментації господарських циклів дозволяє аудиторам формувати об'єктивні висновки щодо достовірності податкових розрахунків та ідентифікувати потенційні ризики.

Було визначено, що на підприємстві аудит податкових розрахунків здійснюється систематично, що дозволяє контролювати податкові ризики, своєчасно виявляти помилки та забезпечувати достовірність податкової звітності. Зокрема, застосування методів дезагрегації декларації, направленої тестування та аналізу господарських циклів дозволяє встановити взаємозв'язок між бухгалтерськими даними та податковими показниками і підвищити ефективність аудиторських процедур.

У межах другого пункту було проведено аналіз розрахунків з бюджетом за 2022–2024 рр., що дало змогу оцінити взаємозв'язок між податковими зобов'язаннями, фінансовими результатами та рентабельністю підприємства. Встановлено, що, попри загальне коливання доходів та зміни операційної активності, ДП «ВО «Карпати» демонструвало тенденцію до зростання прибутковості, що вплинуло на збільшення сум податку на прибуток. При цьому аналіз податкового навантаження показав, що податкові платежі мають відчутний, але керований вплив на фінансові результати підприємства.

Вдалось визначити проблемні аспекти у системі внутрішнього контролю розрахунків з податку на прибуток та ПДВ, а також запропоновані шляхи їх вирішення. Незважаючи на те, що підприємство здійснює загальний та вертикальний контроль бухгалтерських операцій, окремі ділянки податкового обліку потребують більшої деталізації та чіткого документального супроводу. Запропоновані підходи – впровадження податкового аутсорсингу, використання робочих документів контролю, удосконалення процедур внутрішнього моніторингу – спрямовані на підвищення якості контролю, мінімізацію ризику податкових помилок та зниження навантаження на бухгалтерську службу.

Загалом результати дослідження підтверджують, що ефективна система аудиту, аналізу та контролю розрахунків з бюджетом є невід’ємним елементом управління фінансовою діяльністю ДП «ВО «Карпати». Вона забезпечує дотримання податкової дисципліни, сприяє підвищенню прозорості облікових процесів, запобігає фінансовим порушенням і підтримує стабільність підприємства в умовах динамічних змін податкового законодавства. Реалізація запропонованих заходів дозволить зміцнити внутрішній контроль, оптимізувати податкові процеси та підвищити ефективність управлінських рішень щодо формування та сплати податкових зобов’язань у майбутніх періодах.

ВИСНОВКИ

У ході виконання роботи було комплексно досліджено теоретичні, методичні та практичні аспекти організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків із бюджетом щодо податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість (ПДВ). Проведене дослідження підтвердило, що ефективність податкового адміністрування є одним із ключових чинників забезпечення фінансової стабільності підприємства, формування достовірної звітності та мінімізації податкових ризиків.

Досягнуто мети дослідження, яка полягала в дослідженні теоретико-методичних засад та розробки практичних рекомендацій щодо удосконалення системи обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та ПДВ. Завдання, які ставились за основу на початку дослідження було опрацьовано.

Проведений аналіз нормативно-правового забезпечення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із бюджетом щодо податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість (ПДВ) засвідчив, що ДП «ВО «КАРПАТИ» здійснює свою діяльність у межах багаторівневої системи правового регулювання, яка охоплює законодавчі, нормативні та внутрішні акти. Базовим документом цієї системи є Податковий кодекс України, який визначає порядок обчислення та сплати податку на прибуток і ПДВ, їх елементи, об'єкти оподаткування, ставки та механізми адміністрування. Важливе значення мають також Господарський кодекс України та Цивільний кодекс України, що регламентують загальні засади господарської діяльності, договірних відносин і прав підприємств.

Методологічну основу формування податкових розрахунків у бухгалтерському обліку забезпечують національні стандарти, зокрема Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», яке встановлює правила визначення відстрочених і поточних податкових зобов'язань та активів, порядок їх відображення у фінансовій звітності. У контексті гармонізації із міжнародними вимогами підприємство

також орієнтується на Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток», який визначає підходи до формування податкових різниць, обліку тимчасових різниць та розкриття інформації про податки у фінансовій звітності.

Значний вплив на практику ведення обліку мають нормативні документи Міністерства фінансів України, зокрема Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну та інші методичні рекомендації щодо обліку податкових різниць і документування податкових операцій. На рівні підприємства важливу роль відіграє Наказ про облікову політику ДП «ВО «КАРПАТИ», який визначає внутрішні правила формування податкових зобов'язань, порядок вибору облікових методів та організацію внутрішнього контролю за правильністю податкових розрахунків.

Узагальнення результатів аналізу показало, що нормативно-правова база забезпечує достатні умови для коректного відображення податку на прибуток та ПДВ у системі бухгалтерського обліку, однак її складність, багаторівневність і часті зміни в законодавстві зумовлюють необхідність регулярного перегляду внутрішніх процедур, підвищення кваліфікації фахівців та оновлення облікової політики. Ефективне застосування нормативних вимог є ключовим фактором мінімізації податкових ризиків, забезпечення достовірності звітності та підвищення фінансової стійкості підприємства.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що облік розрахунків з бюджетом з податку на прибуток та податку на додану вартість (ПДВ) на ДП «ВО «Карпати» загалом організований відповідно до вимог Податкового кодексу України та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Для узагальнення інформації застосовуються рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами», рахунок 98 «Податок на прибуток», а також рахунки 17 «Відстрочені податкові активи» та 54 «Відстрочені податкові зобов'язання». На практиці підприємство коректно розмежовує поточний та відстрочений податок на прибуток, використовує тимчасові різниці для формування відстрочених

податкових активів та зобов'язань, що забезпечує достовірне відображення податкових наслідків у звіті про фінансові результати.

Аналіз розрахунків з бюджетом з ПДВ показав, що на підприємстві належним чином організовано облік податкових зобов'язань і податкового кредиту на субрахунках 641, 643 та 644. Операції з реалізації та придбання товарно-матеріальних цінностей відображаються відповідно до принципу «першої події», що дозволяє своєчасно формувати зобов'язання перед бюджетом або право на бюджетне відшкодування. Разом з тим, використання транзитних рахунків 643 і 644 при авансових платежах у окремих випадках призводить до тимчасового відображення сум ПДВ у статтях балансу, які не повністю відповідають економічній суті податку, що ускладнює інтерпретацію показників та аналіз податкового навантаження.

У процесі дослідження виявлено низку методичних проблем, які впливають на якість облікової інформації: невідповідність назв окремих рахунків їх економічній сутності (зокрема рахунку 98 «Податок на прибуток» та транзитних субрахунків 643 і 644), відсутність у Наказі про облікову політику ДП «ВО «Карпати» окремого розділу, присвяченого податковому обліку, а також складність відстеження податкових наслідків за операціями авансів. Ці фактори підвищують ризик помилок у відображенні поточних та відстрочених податків, а також можуть призводити до викривлення фінансових результатів і показників ліквідності, що є суттєвими як для внутрішнього аналізу, так і для зовнішніх користувачів звітності.

Запропоновані напрями удосконалення – перейменування рахунку 98 на «Витрати оподаткування», уточнення назв і функціонального призначення рахунків 643 і 644, деталізація субрахунків для обліку ПДВ за авансами, доповнення Наказу про облікову політику спеціальним розділом щодо податкового обліку – мають бути доповнені вдосконаленням аудиту податкових розрахунків. Зокрема, доцільно посилити застосування ризик-орієнтованого підходу при плануванні аудиторських процедур, передбачити поглиблену перевірку правильності формування тимчасових різниць, відстрочених

податкових активів та зобов'язань, а також повноти й своєчасності реєстрації податкових накладних з ПДВ. Розробка внутрішніх аудиторських тестів для перевірки відповідності даних рахунків 17, 54, 641, 643, 644 податковим деклараціям, а також запровадження систематичного внутрішнього аудиту розрахунків з бюджетом дозволять підвищити рівень довіри до податкової звітності, знизити ризики податкових донарахувань і посилити контроль за дотриманням фіскальної дисципліни на ДП «ВО «Карпати».

Отже, результати роботи підтверджують, що системний підхід до обліку, аналізу та аудиту розрахунків із бюджетом за податком на прибуток і ПДВ є необхідною умовою підвищення ефективності управління та забезпечення фінансової стійкості сучасного підприємства. Запропоновані рекомендації можуть бути використані для вдосконалення податкової політики ДП «ВО «КАРПАТИ» та інших підприємств, що функціонують у подібних організаційно-економічних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства: підручник. Х. : ВД «ІНЖЕК». 2013. 585 с.
2. Борович О. В. Аналіз сучасного стану обліку розрахунків за податком на прибуток. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2014. 10. С. 176-182.
3. Дяченко Н. М. Визначення фінансового результату діяльності підприємства за Податковим кодексом України. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 1. С. 48-54.
4. Єпіфанова І. Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка і суспільство*. 2016. №3. С. 189-192.
5. Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» зі змінами і доповненнями, затверджена наказом МФУ від 30.11.99 р. № 291. [Електронний ресурс] – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
6. Кисельова О. М. Податок на прибуток в координатах податкового кодексу: плюси і мінуси. *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2011. – № 3. – С. 40–51.
7. Кондратюк О.М. Сенергія інформації в управлінні витратами підприємства. *Держава та регіони*. – 2010. – №6. – С. 253 – 255.
8. Кучерява А. С. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. – 2015. – №40. – С. 38 –
9. Лойко В.В. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання – 2015. – №7. – С. 68 – 71.
10. Мелень О. В. Актуальні питання оподаткування прибутку. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. – 2013. – № 67. – С. 107–111.
11. Мелень О.В. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. темат. вип.: Технічний*

прогрес і ефективність виробництва. – Х. : НТУ «ХПІ». – 2015. – №25 – С. 123 – 126.

12. Мелень О.В. Актуальність питань розробки напрямів підвищення прибутковості підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – №8. – С. 91 – 94.

13. Міжнародний стандарт контролю якості № 1 (МСКЯ 1) «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості» [Електронний ресурс]. –

14. Міжнародні стандарти завдань з надання впевненості 3000 - 3699 [Електронний ресурс]. – <http://surl.li/ctrenj>

15. Москаленко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства / В. П. Москаленко, О. Л. Пластун // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 6. – С. 181–191.

16. МСА 2016-2017 частина 1 [Електронний ресурс]. – <http://surl.li/nnpjny>

17. МСА 2016-2017 частина 2 [Електронний ресурс]. – <http://surl.li/gkpljy>

18. Непочатенко О. О. Оподаткування прибутку підприємств в Україні / О. О. Непочатенко, П. М. Боровик, Б. Р. Щепелюк *Економіка. Управління. Інновації*. [Електронний ресурс] – 2015.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_28

19. Новиков С. Облікова політика підприємства у 2008 році. *Бізнес–Бухгалтерія. Право. Податки. Консультації*. – 2008. – № 1–2 (468–469). – С. 40.

20. Огійчук М. Ф. Суть прибутку та підходи до методики його визначення. *Економіка АПК*. – 2009. – № 6. – С. 31 – 45.

21. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. –

22. Податок на прибуток : положення (стандарт) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>

23. Подзєга О. П. Порядок здійснення податкових розрахунків з податку на прибуток підприємства. *Економічний форум*. – 2011. – № 2. – С. 16–19.

24. Предборський В. А. Детінізація економіки у контексті трансформаційних процесів. Питання теорії та методології: Монографія. – К.: Кондор, 2005. – 614 с.

25. Про Державний бюджет України на 2012-2017 рр. [Електронний ресурс]. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>

26. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток та ПДВ підприємств [Електронний ресурс] : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897. [Електронний ресурс]. –

27. Пташник А.М. Проблеми обліку поточних зобов'язань торгівельних підприємств. Інтернет-конференції «Соціум. Наука. Культура». [Електронний ресурс]. – <http://intkonf.org>

28. Степанюк, О. Податкове планування як сфера юридичної практики. *Світ фінансів*. – 2015. – Вип. 1. – С. 72-78.

29. Сухарева, Л. О. Податкове планування в системі управління підприємством [Текст]. Донецьк : ДонДУЕТ, 2011. – 209 с.

30. Фінансовий стан підприємств України: аналітичний статистичний огляд / І. О. Школьник, С. В. Леонов; І. М. Боярко та ін. Державний вищий навчальний заклад „Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми: ДВНЗ „УАБС НБУ”, 2014. – 69 с.

31. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства: [підручник]. М. Л. Коробов. – К. – 2002. – 380 с.

32. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: [навч. посібник]. О. О. Шеремет. – К.: Кондор, 2005. – 458 с.

33. Шкроміда В. В., Василюк М. М., Гнатюк Т. М. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2

1 34. Шкроміда В., Шкроміда Н., Кузишин І. Міжнародні ініціативи розвитку інтегрованої звітності бізнесу. *Сталий розвиток економіки*. Івано-Ф

р

а

ДОДАТКИ